Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 22 МАЙ, 1990 ШУ. ★ № 60 (7874). ★ Мах 3 кеп.

Нохч-ГIалгIайче: перестройка наькъагIа

СЕЛХАН: кердадараш, хоамаш.

ЛаьрхIар кхоачашду

Нохч-ГIалгIай карьероуправлене коллективо карара шу доладелча денз заданел тIех арахийцай 93 эзар сома маьхза товарни продукци. Неруднин гIишлон материалаш арахецара бнъ бетта задани 108,6 процент кхоачаш а я, планагIа лаьрхIачул совгIа цо кийчъйй 67 эзар кубически метр уж материалаш.

Нормативно-цIена продукци арахецара бнъ бетта задании шоай потребителашта продукци лоаттаяра дола договорни декхараши толамца кхоачашдаьд карьероуправлене болхлоша. Къахьегама овсарле лакхъяра пачхаьхалкхен план 9,8 процент тIехкхоачаш а я, йоагIачул дукхагIа ара мел хийца продукци хьаьйй духхьал из лакхъяра чотагIа. Кийчъеча продукцега дIабода мах оттабаь хиннача боарамал лохбарах, бийдал, электроэнерги, ихьйола материалаш кхоярах 314 эзар сом пайда баьб пачхаьхалкхенна укх шера.

Уж толамаш доахача къаьстта дика къахьийгад Аргунски карьерерча Насуров Мовла керте латтача ялхлагIча арендни участке коллективо.

Денна эша продукци

Чакхбоалаш латт карарча шера хьалхара пхи бутт. Долче, ишшта кхоачашду Грозненски молкомбината болхлоша шоаша денна дош? Къаьгта гуш да тIаийна декхараш каьхата тIа диссалга. Продукци маьхалъяккхара заданех лоархIабаьбац уж. Товарни продукци арахецара дIабахача бнъ бетта комбината тIадиса декхараш 133 эзар сома маьха да.

Арахецача продукцега дIабода мах оттабаьча боарамал тIех ба. ХIаьта къахьегама овсарле лакхъяра бнъ бетта план 95,8 процент мара кхоачашъяьяц.

Низткъа кхоачашдаьд комбината коллективо ший потребителашта продукци лоаттаяра дола договорни декхараш. Ишшта эсала цо болх беш хилара керттера бахьан да чакхъяккха кхоачамболлаш шура ца хилар, къахьегамен производственни дисциплина телхаяр.

Комбинатерча цехех цхьаккха коллектив лоархIаьяц бнъ бетта заданех. Царна юкъе а геттара эсала болх беш я Дурова Нинаи Ильченко Таисия Васильевнаи керте латтача цехий коллективаш.

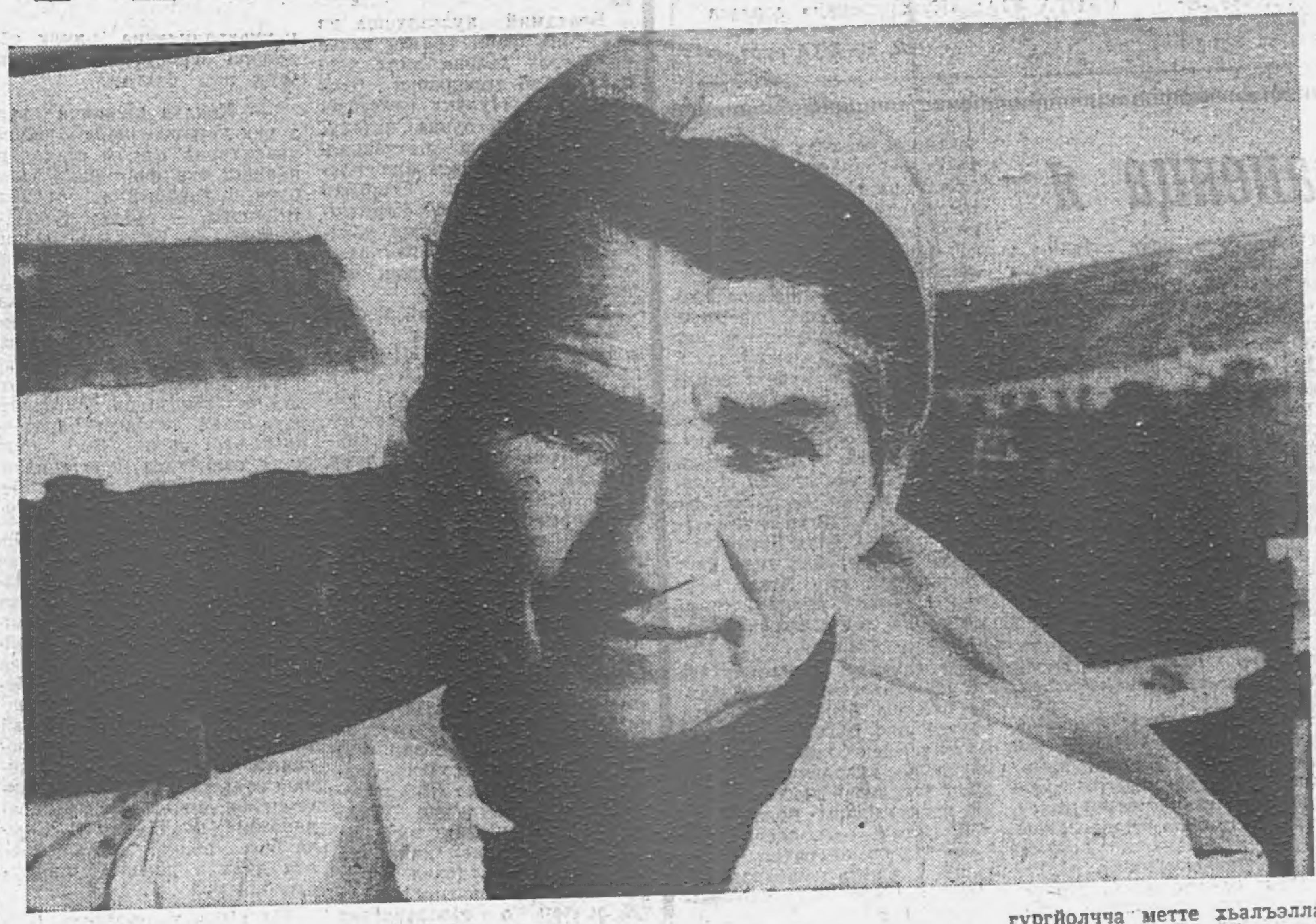

Опыт — лоаллаха

Кхо шу хьалха 573 эзар сом зе хилар Сунженски района «Победа» колхоза. Цхьабакъда, лурчогIа из декхар дIа а токхаш, 354 эзар сом пайда бир. хIаьта дIадахача шера кхы а дукхагIа — 586 эзар сом.

Уж толамаш даха доккха новкъостал ду цу боахама хьайбаш леладераша. Геттара дика къахьег цар тIеххьарча шин шера. Масала, соахка 1721 тонн шура ехкар цар пачхаьхалкхенга, шера план 1630 тонн йолаш. Из хул шу хьалха ехкачул 117 тонн дукхагIа.

Колхоза кулгалхой а ферма болхлой а къаьстта гIадбугаш дар да, шура яккхарга дIадодар лохдалар. Ишшта, масала, цхьа центнер шура яккхарга лурчогIа 3,12 центнер доакъара единица дIаяхийта хиннаяле, соахка 2,6 мара эшанзар.

Колхоз цу толамга кхачийтараш ба эггара хьалха боахама ветеранаш: соахка хIара кхоабача Iаттагара 4507 килограмм шура яьккха Яндиева РаIшат, 4416 килограмм — Хаюрина Бикату, 4394 — Албакова Абидат, 4376 — Албакова Марем, 4316 — Киселева Анастасия, 4057 — Хачароева Гулази, йиъ эзар килограмм гаргга яьккха Леонова Лидия, комсомолка Евлоева Раиса, кхыбараш. ХIаьта шера планагIа йоагIар а яцар цар юкъера лаьрхIача 2500 — 2800 килограмм мара. Хьалхарча йиъне районе яхье хьалхара йиъ моттиг яьккхар. Из йоккха котало а я.

Бежа Iушта юкъе къаьстта а белгалбаха боагIа Евлоев Тухан, Аракелян Михаил, Хайров Ризван, кхыбараш.

КъонагIа, опыт кIезигагIа йолчарна лакхе цIераш яьхачар гIо дар бахьан долаш, балха темпаш кхы лоха ца еш хьайоагIа Бузуртанов Iийса керте латтача ферма коллектив укх шера а. Цунна тешал ду хьокхамаша. Укх шера хьалхарча квартале, план 345 тонн йолаш пачхаьхалкхенга ехкар 470,1 тонн шура! Из я соахна кхаь бетта хиннач ул 8 тонн дукхагIа. ХIаьта доярашта юкъе хьалха я Яндиева РаIшат.

Кхо шу хьалха геттара тIехьаюсаш, планех халла мара лоархIа ца еш хиннача цу ферме фу хувцамаш хиннад, ишшта толаме къахьега малагIча таронаша новкъостал ду хьажа цу ферме долх тхо.

Коа наIараш шлагбаумаца дIакъувлаш яр. Хаьхочо балха гIулакха йоагIа машинаш, тракатораш мара коа йитацар. Хьалха санна шамарашка кхоачаш болча хоттала а доацаш, екъача латтар помещенешкара лелийта арадаьха доахан. Дика тоаденна а цIена а дар уж. Сайрийна диъ сахьат даьлча божа беттара кийчо еш боахкар нах.

Цхьацца лафет тIехьа а тесса, кхай тIара моша доакъар дахьаш ши трактор ера. Цар хьатIаденар хьаьшка дIанийсде эттар скотникаш. Дояркаш божа беттара эша гIирс кийчбеш, шоа-шоай группера доахан помещенешка дIачу а кхувлаш дIадехкаш бар.

Ферма заведующи Бузуртанов Iийсас дувц: — ГIулакх миштад аьлча, эзар литр дIохдаьча хий чу 30 килограмм хургдолаш мукхах, 10 килограмм — рожах даьккха хьоар, 3 килограмм дрожащ, цхьа килограмм фосфат зеш гаьна йоацпаш яьча доакъара цехе хIара дийнахьа 50 тонн муж кийчбу.

Из кийчбара опыт Краснодарски края боахамашка баха Iомаьй совхоза специалисташа. Кхы а цхьа хIама да. Ховш да, доахана дегIаца йола цхьа дакъа фосфори кальци шурийца дIайоллилга. Фосфор, кальци меттаоттаяра муж кийчбеча хана тох диамони фосфати доакъара йола кальци фосфати.

— ХIанз Иванов Александра кулгалдеча арендагIа болх беча бригадера хьакхухьаш мошача рапсацеи рожацеи кхоаб оаха доахан. Из ши культура цхьана дIайийнаяр цига соахка 247 гектара тIа. ХIаьта геттара дика а хьийкъай. ХIара гектара тIара планал 15 центнер дукхагIа йоал, — дувц дIахо Бузуртанова. — Уж ши культура цу бригадерча шин механизатора Поплутин Анатолеи Золотарев Павелеи хьокх. Цхьабакъда, хьатIаихухьараш тха бригадера механизатораш ба. Бригадера викал а волаш, хьадахьача мошача доакъара хIара лафет оз.

Помещенешка гIолла лелаш, цхьанне чу «Яхье хьалхалаттараш та», аьнна, даь йоазув а долаш, дикагIа гургйолчча метте хьалъэлла цIе вымпел бIаргаяйра тхона. Унхаза духьалкхийтар ферма толашагIйола доярка Яндиева РаIшат.

— Детташ дола доахан латтача ялх корпусо социалистически яхь лелаю, — йоах Бузуртанова. — Биъ бетта баьча балха итогех котало яьккхарг а лаьрхIа укх корпуса коллективана елар из вымпел.

— Тамаш а яц. Оаха-м хIара кхоабача Iаттагара шура яккхара ах шера план май бетта 12-ча дийнахьа ма яьйий, — доккхал а деш тIатох Iийсас аьннача РаIшата.

ТIаккха оаха даьча хаттарашта жоп луш, цо дийцар:

— Ферма коллективо, аз а кхыча доярkaша а хIанз доахача толамий цхьаккха а къайле яц. Кхо-диъ шу хьалха коана хиллал мара доакъар кхачийтацар дийнахьа хIара Iатта. Из бахьан долаш Iангара дахара дIаоттадича цхьацца килограмм мара шура лацар. ХIаьта соахка а укх шера а, рационагIа кхаба доладаьчул тIехьагIа, тхо раьза долаш лу шура. Аз айса, масала, дийнахьа хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача 11 — 12 килограмм йоаккх хIанз, цул совгIа мошача доакъарца кхаба доладича денз шура кхы а тIаетталу. Беча балхага хьежжа да алапеш а. Соахка а укх шера а бутт дIабахабац 350 — 400 сомал кIезигагIа аз алапи йийца.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТА ТIА: Сунженски района «Победа» колхоза ферма толашагIйола доярка Р. Яндиева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДикагIа къахьег

Грозненски района «Молочный № 1» йола совхоз района боахамашта юкъе дикагIчарех лоархIаш я. ХIара шера тIеххкхоачашъю укхаза хьайбай продукци яккхара планаш.

Толамаша дог гIоздоахаш, боахама къахьегамхоша дика къахьийгад укх шера хьалхарча квартале. Масала, пачхаьхалкхенга 497 тонн шура ехкай, план 450 тонн йолаш, дулх декхад 100 тонн, план 60 тонн йолаш.

— Къаьстта укх тIеххьарча хана дика дIабода тха болх, — йоах совхоза керттерча зоотехника А. Муцуева. Доакъара база дика хиларца дувзаденна да из. Шортта тайп - тайпара доакъар Iалашде аьттув баларах, Iан замалахьа тха вIаштIехьдаьлар рационо дIадеххача тайпара из хьайбашта дIадала. Доярkaшеи скотникашеи хьинаре къахьегаргдола материальни моральни хьалаш вIаштIехьдаьхад. ХIара бетта балха итогаш ю оаха, социалистически яхье котбаьнараш та премеш а маьхера совгIаташ а тел.

Дика толамаш доаха дояркаш кIезига бац укхаза. Уж ба Садуева Яха, Ибрагимова Табарик, Авторханова Вазант, Хаджиева Совдат, Таймасханова Хаьде.

Мишта лел укхаза цар социальни а бытовой а хьашташ кхоачашдар? Эггара хьалха белгалдаккха деза, хIара бригаде, ферме делкъийна дIайха даа хIама луш хилар, салаIа моттигаш я. ЦIеча уголоке да керда газеташ, журналаш, хан-ханнахьа автолавка ух.

ГIулакхаш ишшта дац массе моттиге. Масала, № 4 йолча бригаде (бригадир Р. Мусаев) бытовой хьалаш геттара во да. ЦIе уголок зIамига я, собране хилча хьайбаш леладераш цу чу тарлац, еха я телевизор, цкъаза электрически сердал хилац.

Укх фермера бежанаш бруцеллез яхача лазарах цамогаш да. Нах цамогаш хилар а кхерам ба. Фермера деррига балхаш, массехк шу хьалха санна, кулг-кара ду.

Уж кхоачамбоацараш дале а, шоай планаш кхоачашъю ферма болхлоша: хьалхарча квартала план 101 тонн йолаш, ехкар 122 тонн шура я.

Къаьстта боккха теркам тIабохийт укхаза селекционни балха. Ах шу даьннад цеховой паточни системагIа фермо болх бу. ДукхагIча даькъе из бахьан долаш селекционни балха тIа дикка хувцамаш хиннад. Шин даькъах дийкъа да доахан. Детташ дола доахан шоаш да, хIаьта лекъараш шоаш. Хьалха дIалуш дола доакъар, цхьа рацион йолаш телар хьайбашта: миста силос яа езаш хулар бахка безаш бола етт. Из бахьан долаш доахан Iаьхара дуцар е Iодаь Iаьсий эсала хулар. ХIанз хIара группага хьежжа оаттаьй рацион. Цо аьттув боалийт лаьрххIа кийчдеш, деззача тайпара хьайбашта доакъар тела, лерттIа долаш Iаьсий хьахилийта, продукци дукхагIа яккха.

— Из система совхоза кхыча фермашка юкъейоалае безам ба тха, — йоах А. Муцуева. — хIанз тхона дика хов цох пайда боалилга. Цу хьакъехьа цхьа масал доаладергда аз. Соахка, январь бетта йиълагIча бригаде контрольни дойка еш дар тхо. Укхаза гучадаьлар хIара Iатто 3—4 литр шура мара ца лулга. ХIаьта итт Iатто 3—4 Iаьса мара дицар. Хьайбаш леладерий алапи а геттара лоха дар. Цар бехк бацар. Бехк бар укхаза болх беш хиннача бригадира. Из касста хувца вийзар. Цун когаметта вера къона специалист Каимов Мувса. ХIанз ялх бутт ба Мувсас болх бу. Из дукха ха яц. Бакъда, цу юкъа цо укхаза дукха хIама даьд.

М. ЧАХКИЕВ.

Дика гIулакх

Укх тIеххьарча хана дикагIча оагIорахьа нонагIо хувцамаш хиннад Нохч-ГIалгIай телевидене балха тIа. Царна юстара латтац ГIалгIай редакци а. Наьха теркам тIа-тIа дукхагIа тIаувз цун болхлоша кийчъеча передачаша. Перестройкас, демократизаце а гласносто а шерра никъ хьабийллаб вайнаьха историех, вай даьша леладаьча хозача гIулакхех, цар дикача оамалех дувца, уж деррига хIамаш кагирхошта дIадовзийта. Масала, нах вIашагIкхийттача хIанз а ювцаш я эзделах яь передачаш.

Вайна хала хете а, доалаш-доалаш дIадоалаш латт гIалгIашта юкъера дуккха дика къаьна Iаьдалаш, хоза гIулакхаш. Царех да бехке хьаша веча, саг йодача-йоагIача, дезалхо тIакхийттача, дог гIоздоаккха кхыдола хIама хилча ловзар дар, сакъердам оттабар. Радио а телевидени а йоацача, газеташ а кино а доацача, клубаш а культура дворецаш а яхилга фуд ца ховча хана кагийча наха а мехкараша а наьха мотт, эздий гIулакхаш Iомаду моттиг хиннай ловзар. Къоначарна ший тайпара университет хиннай из хьалхарча хана.

ХIаьта тахан саг йодача-йоагIача ловзар даьд, аьнна, хьахезача бийсан малх хьежача санна тамаш ю наха. Мехкарашца зоахалол дувца, царгара сакъердам эца, халхара бIал баккха ховш наггахьа мара зIамига саг нийслац саг йодача-йоагIача вIашагIкхийттача наха юкъе. Цудухьа къаьстта хьаллаца а могаде а доагIа Нохч-ГIалгIай телевидене дIадоладаь керда хIама — «ГIалгIай ловзар» яха передачаш елга. ХIанзле цу тайпара кхо передача яьй гIалгIай редакце болхлоша. Царех тIеххьаръяр хилар самардийнахьа Сунженски РДК. ХIаьта из, тхона хетачох, эггара дикагIа а яр.

Зале гулбеннараштa хьехам беш массехк дош аьлар моллас Богатырев Iаддал-Рашида, кхыча боккхийча наха. Дай хоза гIулакхаш Iомаде, уж дебаде, къамашта юкъера барт чIоагIбе, боккхагIчар, кхалнаьха сий де тIахьийхар цар кагирхой. Дийцар маларах, наркотикех доалача зуламах.

Ловзар дIадоладалалехьа зIамагIчарна пайда баргбола къамаьл дир кагийча наьха тхьамадас. Цига хинначарна, телевизорашка хьежаш баьгIараштa дика кхетам луш, вай даьша цхьан хана леладаь эздий гIулакхаш дагадохийташ чакхдаьлар из доккха ловзар. Кагийча наха а мехкараша а хьаккхашта къамаьлаш дора, зоахалолаш дувцар, вIаши бегаш бора.

ЦIаьхка а белгалдаккха безам ба тха: Iалальмате дика хIама да телевидене гIалгIай редакце болхлоша Мартазанова Лейлас, Ганижев Мухьмада, Мальсагова Тамарас, кхычар дIадоладаьр. ТIехьтIехьагIа тоа а лулда, шер а лулда «ГIалгIай ловзар». Цига эхь-эздел, Iхоза гIулакхаш дIахьалхадаха боккхагIбараш, уж дIаэца зIамагIбараш ма эшалба!

М. МУСИЕВ.

РСФСР халкъа депутатий Съезде

18 мае Йоккхача Кремлевски Двореце ший болх дIахо бихьар Российски Федераце халкъа депутатий хьалхарча Съездо.

Сайрийнарча заседане чIоагIа диспут хинначул тIехьагIа съезда ден повестка оттайир. Депутаташ Российски Федераце социально-экономически хьалах йола доклад йовза а ювца а езаш, тIаккха, РСФСР суверенитетах, кердача союзни договорах, республикерча халкъа Iаьдала механизмах. РСФСР Лакхехьарча Совета Председатель, ишттa цун заместителаш харжарах, РСФСР Лакхехьара Совет вIашагIйоллара а харжара а порядках, РСФСР Конституце тIа хувцамаши тIатохараши дарах, Конституционни комисси вIашагIйоллах, Агропромышленни комплекс дегIакхувларах, республика правительства балха программахи РСФСР Министрий Совета Председатель харжарахи, Лакхехьарча Суда председатель, республика керттера пачхаьхалкхен арбитр чIоагIварах, РСФСР халкъа тIахьожама комитетах, массови информаце средствах, РСФСР халкъа депутатий статусах, РСФСР хьалхарча аргIанара законаш оттадарахи республика Лакхехьарча Совета поручених, ишттa кхыдола дешаш дувца дезаш ба.

ПIаьраска дийнахьа заседанешка хьалхадаьккхар ерача дийнахьа сайрийна ювца дIайолаяь хинна РСФСР халкъа депутатий Съезда ханна йолча регламента проект дIахо ювцаргхилар. Ховшма хиллара, документа хьакъехьа дискуссеш хилар: хIана аьлча, регламента новкъостал дергда гарггарча хана депутаташ бергболча практически балха регулировании е, ишттa, цо таро лургья долаш дола Законаш телха ца дайта, ханах биззача боараме пайда ийбайта.

Цудухьа кхетадеш да, из ювцача хана хIара статьяй хьакъехьа кIоарга анализ а еш кхаж тоссаш хилар. Депутаташа бе-бе варианташ хьалхайоахар. цун чулоацама тIатохараши хувцамаши дора.

Съезда балха ха ца йоаяр духьа пренеш соцае лаьрхIар. Цу хьакъехьа къамаьл де ца кхийнача депутаташка дийхар шоай замечанеш каьхата тIа яз а йий хьачуле, аьнна. ТIаккха съезда секретариатеи редакционни комиссеи цу замечанешка хьежачул тIехьагIа цхьан аргIанарча заседане шоашта хетар хьааргда. Цул тIехьагIа съездо регламента проекта чулоацама хьакъехьа бухсоццаш йола решени тIа а ийца из чIоагIъергья.

Сайрийнарча заседане Российски Федераце социально-экономически хьалах йола доклад йир РСФСР Министрий Совета Председатела А. В. Власова. ХIара депутата белаж тIа, белгалдоахар доклада тIа, боккхача бехктокхама мухь улл — наха хоржамашта хьалха даь наказаш, цар сатувсараш кхоачашдар. Тахан вай къоастаде деза эггара керттера, овлангара дош — российски къаман геттара йоккхача ганзах нийса пайда ийбар, из наьха вахар-таро тоаяра оагIорахьа ерзаяр.

Россена кхыча республикел дукхагIа зе хиннад чIоагIача централизованни административно - бюрократически системах, цо, мадарра аьлча, республика политически суверенитет йоацача кхоачаяьй из. Хеталу Россе союзни структурашка яйна дIаяьлча санна. Россе къаман ганзах дикка доккхагIдолча даькъах пачхаьхалкхен юкъара декхараш кхоачашдеча пайда ийбаьб, хIанз ий а бу. Цунца Россе экономика производства средстваш хьаеш йолча предприятешца хьалйизай. Цу ханна, ерригача промышленни продукце диълагIдолча дакъах мара пайда ийбац цо, из дегIадаьхкача мехкий боарамга диллача шозза лохагIа ба. Союзни ведомстваша шоай готта отраслеви хьашташ ларде а лувцаш кулгалдарах Россе производительни низаш дIанийсдеча доккхий гIалаташ гучадувлийтад.

Доклада тIа. дIахо белгалдоах республика хьалхашка латта проблемаш радикально къоастаяра никъ бокъонца экономически а политически а суверенитет хиларца мара боацилга. Россе територе тIа мел дар цун халкъий хила деза. Гарггарча хана РСФСР доалахьенах дола РСФСР Закон, тIаэца деза, союзни доалахьа йола предприятеш этапагIа республика хьаяларах йола механизм оттае еза.

Тахан духхьал вайх тийша да республика. цун бебе регионаш, къаьстта автономни образованеш комплексно социально - экономически дегIакхувлар. вай ерригача республикански а регионални а программай социальни лостам чIоагIбар.

Республика экономически суверенитета лоархIаме оагIув санна вайна гу ерriga хьаеш йола материальни ресурсаш вай воай лоIаме дIа-са екъар. ХIанзарчоа республикански органаша ресурсех иттлагIа дола дакъа мара дIа-са хьежадац, дIахочоа кулгалду союзничар. Эггара ирагIа а юхатетта йиш йоаца а, эггара халагIа дола декхар — нах кхачанца Iалашбар. КхойтталагIча пятилетке республика халкъа боахаме тIатоха лерхIача капитальни вложеней кхоалагIча даькъах агропромышленни комплексе пайда эца лерхI. Республика ирагIча проблемаех цаI йолаш юс кхачан доаца халкъа эша товараш дохкача рынке а чIоагIа чоалхане хьал хилар. Итт шу мара диссадац хIара дезал квартираца е цIеношца Iалашбара хьакъехьа оттаяь йола ха тIаккхача. Цунца гIишлош хьалъяра темпаш дегIаихай, цхьабакъда чуIе фусамаш эшаш аргIагIа латтараш а дукхагIа хулаш латт. Хьалха тIаийца программа кхоачашъяра наькъаш хувца деза.

Экономика эффективность лакхъяр духьа миллионаш болча наха хьал-тарон Iаткъаргдола хIама де йиш яц. Кердача российски парламента эггара хьалхарча законодательни актех хила йиш яр РСФСР гражданаш социально лорабарах дола Закон.

ЧIоагIа чоалхане а юхатетта йиш йоаца а декхараш кхоачашде деза унахцIено тоаеча, культура, экологе даькъе. Доклада тIа белгалдаьхад уж кхоачашдара наькъаш.

Тахан Россе цхьоагIо а бIарчча къамашта юкъерча гIулакхий а проблемашта бокъонца демократически наькъашца тIавахарца мара лорае йиш яц, аьлар докладчика. ХIаьта из хьалхарча аргIагIа ерригача автономни образованей суверенитета боарам лакхбе, цар цхьатарра бокъо хулга Iалашде деза яхилга да. Бокъонца деррига Iаьдал а суверенни бокъонаш а йолча ший лоIамерча Россех мара хулалургьяц цхьатарра бокъо йолча республикай чIоагIача союза гарант.

Съезд ший болх дIахохьош я.

(ТАСС).

Керда рубрика

Тахан оаха хьаелл «Сайна хетар аргдар аз» яха керда рубрика. Перестройкас, демократизаце а гласносто а хIаранена шерра таронаш еннай вай вахара моллагIча оагIонах шийна хетар ала, дег чу къувлачох язде, нахаца дагавала.

Кхетаду оаха, цу рубрикана кIал кепаеттаргйола цхьайола материалаш къоабал ца ераш а нийсбала тарлу. Нагахьа санна цу тайпара моттиг хуле, моллагIчун бокъо я шийна хетар ала, нийса доацар тоаде, сона ишттa бакъахьа хет, аьнна, дош оттаде.

Редакци теш «Сердало» дешараша шийна новкъостал дергхиларах, хIана аьлча царна юкъе атта саг хургвац республика социально-экономически дегIайоалаяра де дезачун бала ца кхоачаш, цунна сагота воацаш. Цун культурас, искусствос, литературас керда лакхаленаш яхар ца ловш. ВорхxIе даь хана вайнаха леладаь эздий гIулакхаш юхаметтаоттадар, истори довзар, мотт дегIабоалабар, къамашта юкъера гIулакхаш тоадалар, интернационализм чIоагIъялар ца ловш.

Оаха белгалъяьр массехк тема мара яц. Вахар — вахар ма дий, цудухьа дувца а вIаши дагадовла а шортта хIамаш корадоагIаргда вайна. Долче, керттердар да хIаране шийна къувлачох, шийна хилча бакъахьа хетачох, ше раьза воацачох хьаккхашта яздар. Нагахьа санна нахага ала хIама долаш а из Iоязде вIаштIехь ца доалаш а саг вале, редакце болхлоша цунна новкъостал дергда.

Язде тхога, шун письмошка хьежаш да тхо.

Керда рубрика хьаеллаш оаха кепатох СССР журналистий Союза член С. Аушева материал. Из еша «Сердало» 2-ча оагIо тIа.

Партийни вахар:

КПСС XXVIII съезда накъадолхаш

Со теш парти цIенлургхиларах

Коммунистически парте кастта хургйолча съезда ваIадаша парте вахаре овлангара хувцамаш дергхиларах дог тийша ба юххьанцарча партийни организацей викалаш. Амма, цар съезда хьалхара уйлаш тайп-тайпара я. КIезига бац КПСС таханара политика хьаллоацараш, съезда хьалхара цун платформана тIехьабараш. Цхьабакъда, «Демократически платформа» нийсагIа хетараш а ба коммунисташта юкъе. Парти малагIча оагIорахьа ерзаргья ховргда съезд чакхъяьнначул тIехьагIа. хIаьта, цунах шийна хетар тха корреспондентага дувц «Автоспецоборудование» завода цеха организаце секретара Лекчинов Алексайдра.

— Александр, эгтара хьалха хоаттаргдар аз, хьо хье малагIа платформа хьаллоацаш ва?

— ЦIенхаштта оттадаьча хаттара, цIенхаштта жоп дала хьожаргва со. Уж ши платформа шоайла хайра эргаш еце а, цхьадола дешаш дикагIа оттаду КПСС ЦК платформас, хIаьта цхьадола дешаш «Демократически платформас» кIоаргагIа къестаду.

Масала. «Демократически платформа» оппоненташа фракцеш мегийташ хилар нийса лархIац. Ала деза, фракци яха дош кIоарга а шерра а маIан долаш да. Ленина яьхачох, парте балха керттера лостамаш хьал а лоацаш, цхьадола дешаш кхыча тайпара къестадара тIехьа йолча коммунистий тоабах фракци я ала йиш яц. Аз кхетадаьчох, цу тайпара «фракцеш» я «Демократически платформа» тIа ювцараш. Уж хиларах партена зе а даргдац, сона хетачох. ХIаьта КПСС ЦК платформас цу хьакъехьа хьайда жоп лац. Цудухьа, сона хетачох, уж платформаш кIоаргга тахка а техка, цар эггара лоархIамегIа йола моттигаш ларде оттае еза съезда делегаташа.

— Iа дийша ма хургдий, КПСС ЦК яздаь письмо. Фу аргдар Iа цу хьакъехьа?

— Письмос дувцараш дукхагIча даькъе лоархIаме дешаш да. Амма, съезд хилалехьа из яздар перестройкаца тарлуш хилара шеко я са. Цу тIа а, Пленуме ца дувцаш яздаь письмо а ма дий из. Из письмо бахьан долаш, альтернативни платформай дукххача викалашта съезде баха никъ бийхкаб. Цунах зе дала мег тIехьагIа.

— Парте чухьа тахан дукха вIашдухьаленаш йолга гуш да. Цо уйла йит, из дIахо екъаяла мегаш хилара хьакъехьа. Из процесс съезде соцае вIаштIехьдаргда, аьнна, хетий хьона?

— Уж вIашдухьаленаш, сона хетачох, принципиальни яц. Цудухьа цу тайп-тайпарча платформай викалаш шоай гIулакх конструктивни хьисапе дIадихьача парте екъаяла бахьан дац. Цхьабакъда, хIанз конструктивноста меттел амбицеш ларде латта моттигаш нийслу. Цхьабакъда, съезд мича тайпара дIайоде а, со дог тийша ва мугIареча коммунистий нийсагIа дар хьакъоастаде хьакъал тоъаргхиларах. Цудухьа, цу тайпара прогнозаш хIанз хьахозаш яле а, тамашийна хет сона парти екъалой. Из вай вIалла мегийта йиш йолаш хIама дац.

— Вешта аьлча, мел йолча платформай викалаша, ше вар раьза хургвола цхьа компромисс лаха езаргья-кх. ТIаккха, ховш мадий, укх съезде парте керда Устав тIаэца лерхIилга. Цу Устава проект кепатехай. ХIаьта мишта хет хьона из?

— Гуш да, Устав кийчдаьраша кIоаргга уйла яь из даьлга. Цхьабакъда, кхоачамбоацараш а кIезига дац цу тIа. Цхьадола дешаш тайп-тайпара кхетаде а дувца а йиш йолаш дац. Цох прессас а телевидене а дийцад. Хетаргахьа, съезда делегаташа проект кхы а тоаергья. Цхьабакъда, къаьстта юххьанцара партийни организацеш ювцача моттигашта цар эггара хьалха теркам тIабахийтача бакъахьа хетар сона.

— Демократически, марксистски, кхыйола платформаш ювцача хана, цар викалаш Iаьдал бе долла гIерташ ба, яхаш бехкаш доах царех цхьаболча кулгалхоша. Нийса дий-теш из?

— Таханарча Конституцега хьежача моллагIа организаци Iаьдал бе доллара тIехьа демократически къовсам лоаттабе бокъо йолаш я. ХIаьта вай цу тайпара бехкаш даха доладелча, Iаьдал бера дIахеца ца тугача кулгалхоех а иштта бехк баккха йиш я. Со, аз хьалха маьллара, КПСС ЦК платформа хьаллоацаш ва. Цун чулоацам кхычарел кIоаргагIа болаш санна хет сона. МугIареча коммунисташа а из хьаллоацаргйолга шеко яц. Амма, кхыча платформашца къовсам демократически хьисапе мара лелабе йиш яц, аьнна, хет сона. ХIаьта халкъо ше къоастадергда нийсагIдар. Хьагучох, парте ЦК а иштта хеташ я. Цунна тешал ду «Правда» тIа альтернативни платформа кепатеха хиларо а из шерра ювцаш хиларо а.

— Сона хов, хьо партех боккъонца дог лазаш коммунист волга. ХIаьта парте вахар малагIча оагIорахьа дерзаргда, аьнна, хет хьона съезд чакхъяьнначул тIехьагIа?

— Со дог тийша ва парти боккъонца цIенлургхиларах. ДIабаргба партера карьеристски уйлаш цунна юкъебаха нах, иштта дIабаргба дег чура из хьал ца лоацараш. ХIаьта цунах боккха пайда баргба партена, чIоагIлургба цун низ. Сона хетачох, съезда ваIадаша демократически хьисапе вIашагIъелла, общества авангард лархIал низ бола парти ергья Коммунистически партех.

Интервью нийцар
Ч. МАНОЛИС.

Цун сий ду

— Боккха бар тха дезал. Бераштa юкъе со йоккхагIа яр. Да — механизатор хадданза кхашка воаллаш, нагтахьа мара го йиш яцар цIагIа, тхо дукха долаш низткъа мара доал дулацар тхона тха нанна а. Цхьан дийнахьа, Iа пурам лой ферме е Iаьсий леладеш е доярка ла болх беш аз новкъостал дергдар-кх хьона, аз аьлча, цу дешаша нана кхерайийча санна хийтар. ХIаьта тамаш а яцар. ЯлхайтталагIа шу мара доладеннадацар са. ТIаккха аз аьннача дешаех кIезигдукха метта а ена, со хьаста а хьаьста шиш болаш аьлар: «атта болх бац хьона хьайбаш леладечун бар, са йоI, лоархIалургйий-теш хьо цунах? Хьалха хьона новкъостал дергда, тIаккха опыт Iоайича къаьстта болх бе хьожаргья, жоп делар аз нанас аьннача. Иштта ера со ферме духхьашха болх бе, — дагалувц хIанз Грозненски района «Куларинский» совхоза толашагIа йолча дояркас Батиева ПаьтIаматас.

Хала болх ба доярки бар. Са тессача денз боад къовлабаллалца ферме хила еза, доахана Iунал деш. Хьадер ший ханнахьен тешамен деш ца хилча толамашка сатувса дезаш а дац. Етт цкъа е шозза ца бетташ бисача шамара чу шура йоаг. Цул тIехьагIа мел Iунал дарах цо лерттIа шура ца луш бутт совгIа ха дIайода. ЛоархIаме да доахан ший ханнахьа кхабар а цIендар а. Нанас Iомадаь из деррига дика хов ПаьтIамата. Цудухьа дика хьокхамаш а гойт. ТIеххьарча пхийтта шера цкъа хиннадац шура яккхара кхыметтел социалистически декхараш тIехкхоачаш ца деш. Цудухьа доагIа сий а ду цун. Из я юрта Совета депутат. ХIанз цо къахьег карарча шера июль бетта чотагIа.

СУРТА ТIА: «Куларинский» совхоза доярка П. Батиева.

Я. ЦУЕВА сурт.

Уйлаш кхоаненца я

«ЧIиагропромстрой» объединене чуйоагIача Грозненски аьшкбетонни изделеш еча завода механически цеха коллектив укх тIеххьарча хана дика къахьегаш а массаза хьалхалатташ а я. МалагIаш да цунна новкъостал ду гIулакхаш?

ТIеххьарча шерашка цхьа шу дIадахийтадац укхаза шоай производственни декхар кхоачаш ца деш. Масала, дIадахача шера план 102 процент кхоачашйир цо. ХIаьта укх шера квартала планаш бархI процент тIехкхоачашйир.

— Ши шу хьалха тхоай производственни декхараш кхоачашду аьнна ала йиш йолаш дацар тхо, — йоах цеха начальника Тарамов Хьусейна. — ХIана аьлча, коллектив барт болаш яцар, хадданза балха тIехьабусаш бола болхлой а бар, прогулаш ераш дукха бар, иштта цхьаболча болхлоша шоай дийнахьара нормаш кхоачашйипар. Из деррига во хилар ший бахьанаш дар. Цох керттера бахьан коллектива дисциплина телха хилар дар. ТIеххьара а, цехе собрани а яь, дIахайтар цхьаболчарга дисциплина тоае езилга, иштта хьалхашка латта декхар хIаране кхетадеш ца хуле, толамга даха дог доацилга. Цул тIехьагIа дукхагIа бола болхлой шоай планаш тIехкхоачашъе баьлар. Бакъда, цхьабараша собране даьча къамаьлех ца кхеташ, хьалха санна дисциплина телхайора. ТIехьагIа царца Iадика ювца йийзар. ХIанз, коллективе дукхагIа бараш къона болхлой ба. Массаварг а дика болх беш ва аьлча-м харц хургда, бакъда, дикагIа бараш дукхагIа ба.

Цул тIехьагIа дукха ха ялалехьа, цехе вIашагIъеллар къахьегама коллектива совет.

ХIара бетта СТК заседани хул укхаза. Цига дукха дешаш къестаду. Бакъда, заседане керттерча даькъе дувцараш производственни дисциплина тоаяра тIадерзадаь дешаш да. Нагахьа санна балха тIехьавусаш е тIера вувлаш болхло вале, иштта щий производственни заданеш кхоачашъеш из веце, цу заседане соцамах баьча балха коэффициент лохъю. Цар бетта эцаш дола алапи кIезигагIа хул. Из система юкъейоалайича денз, укхаза къахьегама овсарле дикка лакхъеннай.

— Уж цхьаццайола экономически керда формаш балха юкъейоалайича-м во дацар, цох дикка пайда а хул, дIахо уж кхы а керда йоахаш болх бе лаьрхIа да тхо, — йоах слесара Х. Товсултанова. — Бакъда, болхлошта чIоагIа Iаткъаш да тха социально-бытовой гIулакхаш во хилар. Болх беш яц душевойш. Цкъаза хий лакъе, сарахьа болх баьнначул тIехьагIа кулг-юхь дила йиш йоацаш дус тхо. Дувца велча-м, дуккха дувца йиш я, уж санна долча кхоачамбоацарех.

Балхара ди чакхваьннадале а, цехера болхлой цIабахка сихлуш бац. Шоай цеха начальника гонахьа а этта, кхоана бергболча балхах лаьца цо дувпачунга ладувгIаш латт шоай декхараш дика кхоачашдеш бола болхлой. Царех ба, слесарь Х. Товсултанов, оператор Л. Ковалев иштта кхыбараш а. Цар хIанзара уйла кхоаненца ювзаенна я.

Ч. МАГОМЕДОВ.

ЛАЬТТА ШИЙ ЛЕР ЮТАШ

Цу тайпара нах массаза дагабох хьалхашка оттадаь декхар чакхдаккхара тIатеIIа болх бергбола болхлой эшача хана. Цу тайпара гIулакхаш доаххаш хилац саг Iовешше, уж Iомаду цо практически опытаца цхьана, вай вахар тоаде ловш из хиларца. лаьттан тIа ший лер йита безам болаш хиларца. Уж лераш, ховш ма хиллара гIишлонхоша юхеют щоаш хьалъеча школай, больницай, нах чубахача цIеной, тайп-тайпарча предприятей корпусий хьисапе.

Бакъдар, аьлча Накаева Маржана хIанз хала хургдар ше дакъа а лоацаш хьал мел яь еррига объекташ дагайоха, хIана аьлча, уж Грозне а республика районашка а дукха я. Цу гIулакха дIаденнад ший эггара дикагIа дола шераш. Уж кIезига а дац — ткъаь итт совгIа. ХIаьта болх бе-м из пхийтта шу даьнна йолча хана йоланнай Казахстане Талды-Курганерча шекар доаккхача заводе.

Даймехка цIаеначул тIехьагIа массехк бетта болх баьб цо ше юххьанца Iомаяьча специальностагIа, цхьабакъда, 1958 шера денз гIишлош хьалъерий мугIарашка йолаш хьайоагIа из.

Укх шера пенсе яха ха хьатIакхоач цун, бакъда, масса хана санна гIулакхах дог лаз цун. гIишлон организацешка порядок ца хилари гIулакхаш дика вIаштIехьдаханза хилари чIоагIа новкъа да цунна. ЧIоагIа низкъала лел, йоах цо, объекташка материалаш лоаттаяри цига эшаш йола механизмаш хьежаяри. Из-м моллагIчоа а ховш да, аьа тарлу Производственни гIишлон-монтажни объединенерча коллегаша, бакъда, Накаева ше аьнна дош гIулакхаца чIоагIдеш ярех болхло я.

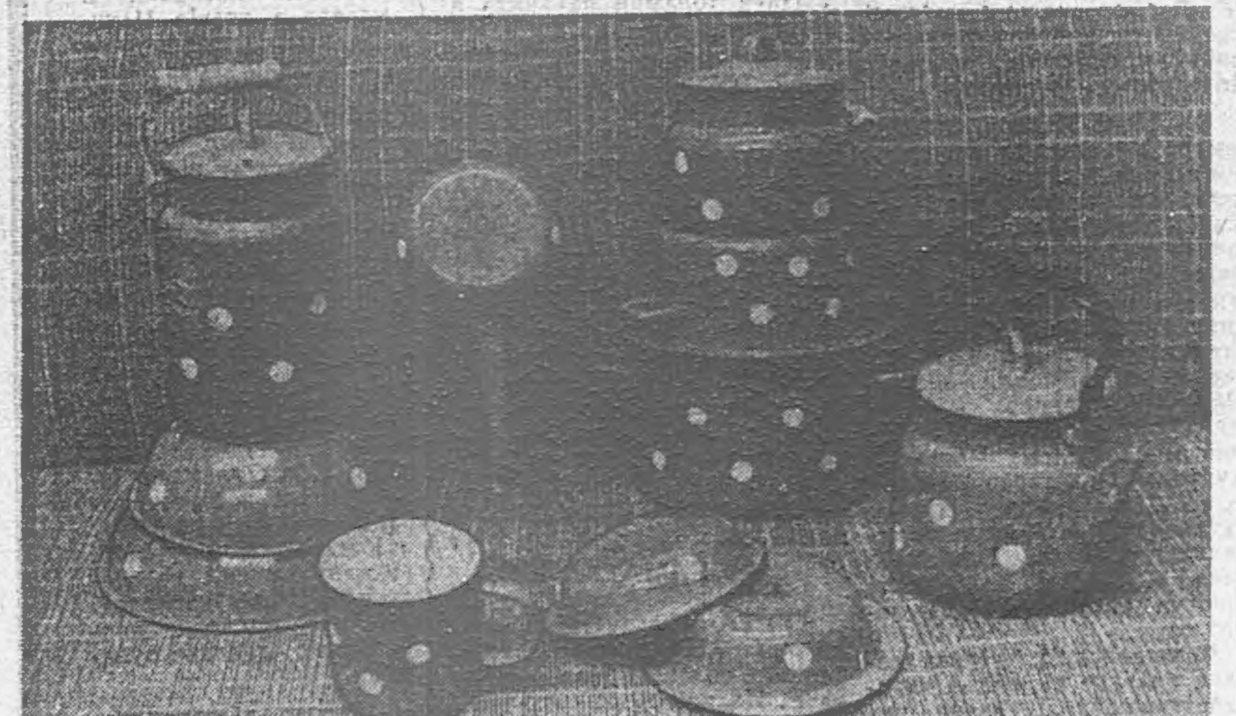

МОЛДАВСКИ ССР. Тираспольски металлоизделей заводе арахецача халкъа эшача товарий ассортименте керттера моттиг дIалоац хоза бос болча сир даьккхача пхьегIаша. Предприяте конвейера тIера хIара шера арайоал 120 совгIа цIераш йола из продукци. Тайп-тайпара а бIарг белабеш хоза бесаш долаш, зизаш тIадолаш йола уж пхьегIаш наха чIоагIа хоатташ а лоархIаш а я.

СУРТА ТIА: кухне лелаеча пхьегIий экспериментальни набор.

А. СИМАНОВСКЕ сурт.
(ТАСС фотохроника).

Сайна хетар аргдар аз

Яьсса хIаний базар?

Ховш да, тикашка паччахьалкхен маьхагIа дохкаш дулх доацилга. Укх тIеххьарча хана геттара кIезига хул из коопторгий ярашка а городий базарашка а. Бакъдар аьлча, цхьадолча дийнахьа цхьа килограмм хиллал дулх эца йиш йолаш хилац Грозне баха нах. Нагахьа санна аьттув баьлча а маьха деза хул. ХIана нийсденнад из хIана иштта?

МАССЕХК бахьан да цу гIулакха. Царех цаI — юрташка бахача наха хьайбаш кIезига кхоабаш хилар. ХIаьта шоллагIдар — цхьайолча совхозаша, колхозаша паччахьалкхенна дулх дIадалара шоай планаш кхоачашъю юрташка бахача наьха доалахьарча хьайбай чотагIа. ХIара шера цар нийдераш кIезига доахан дац. Цудухьа хайра доахан хилац нахага коопторгий тикашка дIачудала е базар тIа дохка.

Боахамий кулгалхоша из практика шоай балха юкъе йоалаярах хьазца дулх доацаш бисаб городашка баха нах. Из гIулакх кхетадеш бий-хьогI уж, аьнна, хеталу. Кхетадеш хилча паччахьалкхенна дулх дIадалара планаш кхоачашъеш хургбар уж. Духхьал шоай фермашка хьалкхедеш долча хьайбай чотагIа. Сона бакъахьа хетар, шоай декхараш цар иштта кхоачашдоре.

ХIаьта хIана нийсбеннаб боахамий кулгалхой наьха доахан нийде дезаш? Цу хьакъехьа са къамаьл хилар «Назрановский» совхоза директораца Дударов Батыраца. Укх шера планагIа паччахьалкхенна 800 тонн дулх дIадала дезаш я из совхоз.

— 1200 Iаса хьахургда тха фермашка. ХIаьта царех ахаш — сиргIилгаш, — йоах Дударова. — Чу а оттаь, уж 600 сиргIа йорстаергья оаха, хIаране дозал 400 килограммага дIатIакхоачадеш. ХIаьта вож 600 се Iаса хьалкхедергда детташ дола доахан хилийтара. Цар когаметта дулха лаьрхIа паччахьалкхенна дIачулургба шурийна пайдана боаца 600 етт. Юкъера лаьрхIача царех хIаране дозал 350 килограмм мара хургдац. ХIана аьлча, шура кIезига луча ха ячача бежана, мел дика из кхабарах хайра дозал IотIакхетац. Йорстаяь сиргIаш а уж доахан а дIалаьрхIача хьахула дулх 450 тонн мара дац. Массехк эзар устагIа ба тха совхозе кхоабаш. Царех цхьа эзар совгIа бар дIачубелча а IотIакхетаргьяр 50 тонн мара яц. Деррига дIалаьрхIача укх шера оаха паччахьалкхенна дIалургдола дулх 500 тонн мара дац. ХIаьта тхона оттаяь план 800 тонн я.

— Хьалха дIаихача шерашка мишта кхоачашъяьй оаша шоай плачаш, — хетт аз уйла еш вагIача директорага. Сона ховчох, цхьа квартал, бутт дIабахийтабац цу а района цхьайолча кхыча а совхозаша паччахьалкхенна шурей дулхи дIадалара планаш кхоачаш ца еш. Республика районашта, колхозашта, совхозашта юкъе яьржача яхье дукхагIйолча хана хьалхара моттигаш йоахаш хьайоагIар бIарчча хьайийцача Назрановски район а цун дукхагIйола совхозаш а.

Хьалха санна планаш толаме кхоачашъю, яхаш, рапорташ тергдолаш дац, Дударова яхачох, цигара гIулакхаш. Хьалха хиннараш мисcел фермашка кхоабаш хьайбаш а хилча, йоккха балха опыт караерзаяь дояркаш, скотникаш, зооветеринарни специалисташ а хилча, фудхьогI цига хиннар, аьнна, хеталу.

ДIАТЕХКАЧА оарцдаккха дезаш хIама хиннадац. Шоай низ дIа ма кхоачча фермашка къахьегаш боахк дояркаш, скотникаш. ДIадахача 1989-ча шера дIачуеннача хьажкIех хьаяла езаш хинна комбикорм хьа ца яларах, хьайбашта ма эшша доакъар доацаш халонаш лайнай цар. Шоай низ дIакхоачар даьд продукци лох ца ялийтара. Иштта совхоза хьайбаш ледераш къахьегаш бале а кхоачашъюлургйолаш яц паччахьалкхенна дулх дIадалара агропромо енна план. Фуд цун бахьан?

— Хьалха дIаяхача хана а укх карарча шера а паччахьалкхенна дулх дIадалара планаш тха фермашка кхоабача хьайбашка хьежжа тийннаяц, — дIахо дувц Дударова. — Бакъдар аьлча, тхоай дарех планаш кхоачашъяра кхоачам а ца хулаш, юрташка бахача нахагара доахан нийде дезаш хиннад тхо. Декхар кхоачашдара ца тоъаш дола дулх цар чотагIа Iалашдеш, хьадаьхкад тхо хIанзалца. Укх шера план кхоачашъяра — ца тоъаш дола 300 тонн дулх хилийтара бахача нахагара цхьа эзар гаргга бежан эца дезаш да тхо.

«Назрановский» яр а йолаш хьайбаш леладеш пхи совхоз я районе. Хьалха дIанхача шерашка иззал дукха доахан нийде вIаштIехьдаьннадале а, нийса хургдий хьогI, аьнна, хеталу бахача нахагара массекх эзар бежан а нийца, района совхозаша карарча шерара шоай планаш кхоачашйича? Городашка бахача нахан юрташка къахьегаш йолча интеллигенценен моцал тIа ма кхоачаергйий цу гIулакхо! Кхыча бесса аьлча, вIалла хьаэца дулх а доацаш ма бусаргбий уж!

Из гIулакх къаьстта белгалдаккха доагIа. ХIана аьлча, хьалха дIанхача шерашка заготовительни организацеша, Ставропольски краера, Калмыцки АССР-ра, кхыча областашкара, ий а деш, дукха хьайбаш кхийлад. Назрановски а кхыча районашкарча а базарашка, коопторгий тикашка дохкаш наха ма яшша дулх хулар. Укх шера кхычахьара доахан хьакхувла бокъо лац. Долче, базарашкеи коопторгий тикашкеи дулх хулга тийша да юрташка бахача нахах. Цар шоай коашка хьайбаш кхабарга хьежжа мара хила йиш а яц цун.

Из проблема кхетае езача тайпара кхетаяьй КПСС Назрановски райкомо. Цо совхозашта могадац бахача нахагара доахан нийделга. Цар кулгалхой декхарийла баьб шоай фермашка кхоабача хьайбай чотагIа паччахьалкхенна дулх дIадалара планаш кхоачашъе.

— Хьалха дIанхача шерашка санна бахача нахагара доахан а нийдеш, тхоай планаш кхоачашъе тхо доллойя, дика хьал хургдац заводашка, фабрикашка, кхыча предприятешка къахьегаш боахкача болхлошка. ТIаккха вIалла хьазца дулх а доацаш бусаргба уж. Цудухьа из гIулакх ма доаггIара кхета а даь, къоабалъеш тIанйцай оаха КПСС райкома инициатива, — йоах совхоза директора.

Дика хIама да царна дагадехар, цар де лерхIар. Наха паргIато хургьяр лехаш, мехка дIахьош йола перестройка сихагIа дIагIоргйола гIулакхаш чакхдоахаш хила беза партийно-советски болхлой, боахамий кулгалхой. Иштта барти цхьоагIон хиина дIаболабеннаб къахьегамхошта хьаштдар, дезар, декхар кхоачаш а деш, района керда кулгалхой.

— Укх шера паччахьалкхенна дIадала йиш яр 500 тонн мара ца хилча, ца тоъаш дола 300 тонн дулх мичара дена дIалургда оаша? — хетт аз Дударовга.

— Из лаха моттиг йолаш дац тхо, — аьлар цо дохкха са а даьккха. — Тха саготтде дезаргдацар фермашка кхоабача хьайбашка хьежжа республика агропрома объединене тхона план еннаяларе. Хьалха дIанхача шерашка санна еннай из, бахача наьха хьайбай чотагIа тха кхоачашъе езаргйолаш.

ЯЛАТ, коартолаш, шура, дулх, кхы тайпа хIамаш паччахьалкхенга йохкара планаш кIал кIийле йолаш хила еза. Кхыча тайпара аьлча, сага низага хьежжа хила беза цунна IотIабулла мухь. Долче, совхоза таронген кхоачамген хьежжа хила еза тIанйца планаш. ТIаккха мара низ болаш а кхоачашъе дог доагIаш а хургьяц уж.

Цу хьакъехьа массехк ди хьалха са къамаьл хилар «Чеченингушагропром» объединене председатела хьалхарча заместителаца Льянов Умалатаца.

— Хьалха дIанхача шерашка «Назрановский» а кхыча а совхозаша шоай планаш кхоачашъяра нахагара хьа а нийдеш паччахьалкхенна дIачутийннар дукха дулх да, — аьлар цо. — Цар из укх шера а дой, бахача нахага во хьал хургда. Нах бусаргба хьазца дулх а доацаш. Цудухьа сона а геттара нийса хет КПСС Назрановски райкомо тIанйца решени, цо чакхдаккха лерхIа гIулакх.

— Хьона ма харра, «Чеченингушагропром» объединене укх шера дулх дIадалара «Назрановский» совхоза енна план 800 тонн я. 500 тонн дIаяла мара таро яц цун. Фу дича бакъахьа хет хьона совхоза хьайбаш леладераша, аьнна, аз шийга хаттар дича, Льянова аьлар:

— Укх шера «Назрановский» совхоза енна план а, хьалха дIанхача шерашка санна, бахача наьха доахан а лаьрхIа еннаяр. Уж юкъера дIадаьхача кхоачашъюлургйолаш а яц. Из сона ховш да. Паччахьалкхенна дулх дIадалара план совхоза хьайбай чотагIа кхоачашъюлургйолаш хила еза. Цудухьа совхоза коллектива къахьегама совето шоай фермашка кхоабача хьайбашка хьежжа тIаэца йоагIа керда план. Из кхоачашъяра, шоай кхоачамех ма могга пайда а эцаш, къахьега деза совхоза хьайбаш леладераша. ТIаккха мара вIаштIехьдаргдац 500 тонн дулх паччахьалкхенна дIалала а.

Нийса да цо яхар. Таронашка хьежжа планаш елча дуккха безамегIа къахьегаш хургба дояркаш, скотникаш, зооветеринарни специалисташ. Яхье баргба уж шоай сий лоралара, дIахо йодача хана тIа-тIа продукци дукхагIа яккхара.

Тахан вай республикана хьалхашка латтача бехктохкамегIча декхарех цаI да Кхачан программа кхоачашъяр. Из сихагIа де вIаштIехьдаргда юрташка мел бахача наха дукхагIа доахан а, кхы тайпа хьайбаш коа тIара оалхазараш леладой.

Шерра никъ хьабелла беза лоаман даьгIенех пайда эца лерхIача наха а. Назрановски районе санна, республике массанахьа дехка деза совхозаша, колхозаша бахача нахагара доахан нийделга. Уж декхарийла я духхьал шоай фермашка кхоабача хьайбай чотагIа планаш кхоачашъе.

С. АУШЕВ,
СССР журналистий союза член.

Iазап лайнараш

КЪИЗАЛ

КIаьнках къонахи къонахчох къоаной вер ха я. Цхьаннена мегадац е могарг а дац цун коача ди соцабе. Мархаш доастача дийнахьа тхоай цIагIа нийсбенна Инаркъера Арсамаков Нахьхьажий Абукари Кхоартой Гине Махьмади бIаргабайча дагадехар сона уж дешаш. Ха яха кIайбенна нах ба уж.

— Из дар 1932 шера, — йоахар Гине Махьмада. — Са вокккхагIвола воша Ювсап саг а йоалаяь буввалар. (Цул вокккхагIвар Хьасан граждански тIем тIа вийнавар). Бакъда из тIераваьннавале а, цIагIа готта яр. Кхийна хьалъайттабар вежарий Ахьмад, Абукар, кхоъ йиша. Цхьаннахьа городе дIа а ваха, болх бе лаьрхIар аз. Грозне Iо а вена, дахчах хIамаш ета (ДОК-е) балха эттар со. Мебель е говзал яйладар са кулгех, цхьабакъда, цехе лаьтта станокаш тоае Iомавелар кIеззига ха яьлча.

Атта шераш дацар уж. ХIара дийнахьа хIана дац, аьнна, НКВД болхлоша нах дIаккхувлар, ер ма бий, аьнна, хьакхайкабаь бехк а боацаш. Цхьайолча хана уж «халкъа моастагIий» хиннаб яха хабар арадоалар. ХIаьта дукхагIча даькъе хи чу баха кхера санна къайлабувлар нах.

Къаьстта дукха хулар цу тайпара хIамаш городе. Цудухьа Iаьдала бIарг кIезигагIа тIалаттача моттиге дIаваха лаьрхIар Махьмада. Ишеры яхача станицана гаьна доаццаш мехкдаьтта даккхара бурув тохача болх корабир цунна. Деррига а дика дIадоладелар: юачоа а тIадувхачоа а тоъар алапи, цул совгIа юрта дIадахьийта сомэшаз а хулар. Цхьабакъда, гаьна далланзар Махьмада ираз — бурув дIалаьцар, авари хилар. Мехкдаьтта доаккхача хийла хулаш хIама да из, кхыметтел хIанз, техника геттара дика йолча хана а.

— Шоана мотта хургда, — йоах Махьмада, тхо долча авари дIаяккхара специалисташ баьхкар, аьнна. ГIалат да шо, эгара хьалха баьхна хьааийттар НКВД болхлой. Iаьдал дохаде гIертилга санна хIама лаьрхIар цар бурув дIалацарах. Лоткъамаш нийде, «моастагIий» гучабаха болабелар. Царца къамаьл даь араваьннар е батах-мерех цIий ухаш, е хотта мо Iаьржа дегI долаш, е багара цергаш йохаяь хулар. Даим тхона хьалхашка цар Iодехкар каьхаташ, кIал кулг яздеде яхаш. «Ак» аьлча геттара корзагIбоалар уж, етта болалора.

Юххера «техка» баьлар уж гIулакх. Цига Iо а хайша, дош дийцар. Буровой начальника итт шу набахта чувалла ха техар. Бурувтохархо пхе шера чувеллар, цун гIонча — кхаь шера. Цу сменагIа вIалла болх беш хиннавеце а, Махьмада ялх бутт суд йир.

— Аз яхац, балха дисциплина эшаш яц, болхло авари ца хилийта гIерта везац, — йоах Махьмада. — Бакъда, хатар хургда, аьнна, мича хул, лаьттан ченаш тохкача хIаьта а. Иштта доккха таIазар далла хIама даьдацар аз а са новкъосташа а. ТIаккха цу хана чувалла яь ха йIаьха е лоаца хиннай, аьнна, бе-башха дацар: набахта кхаьчараш дукхагIча даькъе цIенах кхетацар.

Набахтен чура араваларо дегагIоз ергйоацаш дар Инаркъе кхаьчача Махьмада хайнар: цун нана Наси, вежарий Ахьмади Абукари, йижарий Аминат, Хьулимат кулакаш а баь, Юкъерча Азе дIабигабар. Бувваьнна вахаш хиларах кIалхарваьннавар Ювсап.

— Фу кулакаш дар тхо? — Iокад Махьмад. — КIезига жа, массехк бежан, лаьтта оаха говраш: из баркх оаха тхоай хьацарца Iалашбаь боахам. Кхыметтел массанена тоъаш пхьегIаш, тIадувха барзкъаш, кога тIа йохка маьчеш яцар цIагIа. Шеддола хьайба тхоай коа Iодаь, хьалкхийна дар. Аха лаьтта дацар. Фу бехк бар кхалнаьха? Уж-м букъ хьал ца соттабеш къахьегаш ма барий...

Ший кхоаччара нах мичахьа кхаьчаб хайча, царна тIехьаваха лаьрхIар Махьмада. Иттазза поезд хийцар цо гаьнарча Ташкенте кхачале. Цигара дIа хьалхагIа говраща а тIаккха шин дийнахьа гIаш а никъ бича эрий ара нийсвелар из. Укхаза Iазап озаш бар цун нана, вежарий, йижарий.

ДIахо ла йиш йолаш дацар царгара хьал. Ахьмади Абукари цига юхе а Iийна, кхалнах байдар. Лечкъаш-тебаш Кавказе кхаьчар уж. Шоашта ховшше нанеи йижарийи бовдийтаб оаш, аьнна, Ахьмадаи Абукараи ворхI-ворхI шу набахта чубахка ханаш техар.

ХьатIадера гIалгIай къаман вахаре эгтара IаьржагIхинна ди — 1944 шера 23-гIа февраль. ХIанз беррига вайнах Iолаьхкар шийлача Казахстана аренашка, Киргизе, кхыча моттигашка. Адамашта байна а хеза а бсаца бала тIаэттар царна. Мангало буц санна дIахьекхар нах моцало, шелало, лазарашна.

— ХIанз а кхетадац аз вай фу ца хадаш миштa дисар, — йоах Махьмада. — Цхьаннена моттацар Iурра хьалгIетта ше сайренга варгва е сахьата вижача, ше Iуйренга варгва, аьнна. Деррига кегаденна ха яр из. Мехках бохабаьча наха шоаш кхы фу во дергда ца ховш хьувзар Бере жIалеш. Дукха нах трудоармешка дIаккхувлар цар. ДIавигар бокккхача дезала да хинна са воша Ювсап а.

— ХIа, дIаходар сога дувцийталахь, — аьлар Арсамаков Нах-хьажий Абукара. — Трудоарме хьа вешийца Ювсапаца цхьана хиннав со.

Трудоармейцашка эггара халагIдола балхаш дайтар. Нах лархIацар царех. Цамогаш ва аьлча мукъавалийтапар, Iовежачоа IотIатохар. Хьалъяа хIама ца хиларо кIалбитабар нах.

— Коартолий чIораш дIатувса моттиг зийра аз, — йоах Абукара. — Кастта лоа диллар. Саг IокIайлавоаккхаш кIоарга дар из. Лаь кIал гIолла коартолий чIораш ухкача никъ баьккхар аз. Уж хиннаецаре, таханарга ваьнна хургвацар со а дуккха кхыбола нах а.

Ювсап кхы цIенах кхетанзар. Трудоарми текха цIавоагIача хана велар из.

— Машина соца а йий, новкъост дIаволлийта тхога аьлча, лерг хьокха тиганзар охраннико, — йоах Абукара. — Цигга дакъа тIера Iо а нийца, наькъа юстара Iодиллар оаха. Керда дилла лоа мерчена когаметта хилар цунна. Даьра вар эзди кIант-м, сел йоккха хало шийна тIакхаьча йоллаше а узам ца беш, Iо ца велхаш бакъдунен тIа дIавахар из. Дала гешт долда цунна! Вий гIойла, вижа каша доацаш, из цу Iазапа кIал оттаваьча Сталина а цун бIехача гIозара а.

М. КАРТОЕВ.

ГӀа боахаш я экономика

1990 шера бӀъ бетта республика баьча балха керттера социально-экономически хьокхамаш

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Январе — апреле промышленни производства юкъара боарам дӀадахача шера цу периодаца нийсдича 0,2 процент лохбеннаб.

Продукцена поставкаш яра договорни декхараш 98,2 процент кхоачашдаьд, уж кхоачаш ца деш йисай 25 процент предприятеш, цар потребителашка дӀа ца кхоачийташ йиттай 11 млн. сома маьха продукци (1989 шера январе — апреле дӀа ца луш йисар 7 млн. сома маьха хилар).

БӀаьрччача республике гӀолла продукцена поставкаш яра договорни декхараш кхоачашдар, продукце (деча балхий, гӀулакхий) боарамаш дегӀаахар:

	План кхоачашъяра процент	ДӀа ца луш йисса продукци млн. сом	Договорни декхараш кхоачаш ца дьбча предприятей дакъа процентаца	Продукци боарамаш дегӀаахар процентаца
	Договорни декхараш кхоачашдаьд			
БӀаьрчча республике гӀолла	98,2	11,0	24,8	99,8
Союзни доалахьа йола промышленность	98,9	5,1	32,4	99,0
Республикански доалахьа йола промышленность	96,1	5,9	22,1	102,3
Цу дакъе: НГӀАССР Министрий Совета доалахьара промышленность	98,3	0,4	22,2	105,5

1989 шера цу ханаца нийсдича промышленни продукци Заводской районе 1,8 процент кӀезигагӀа хьаьй, Старопромысловски районе 3,7 процент, Малгобекски районе 3,2 процент, Назрановски — 1,9 процент, Шелковски — 11,9 процент, Грозненски — 3,1 процент.

Договорни декхараш кхоачашдара боарам лоха ба районашка: Назрановски (92,8 процент), Шалински (92,7 процент), Наурски (96,4 процент), Сунженски (90,0 процент).

1990 шера январе — апреле тӀехкхоачашдаьд мехкдаьттен гази яккхара, тракторни прицепаш, прибораш, автоматизаце оредстваши царна запчасташи, химически оборудовани, цемент, линолеум хьадара декхараш.

Цунца цхьана продукце цхьадола тайпаш предприятеша тӀайийцача планашка диллача кӀезигагӀа хьадаьд. Фенол арахецара план 97 процент мара кхоачашъяьяц, полиэтилен — 83 процент, АПК-на лаьрхӀа технологически оборудовани 69 процент, пиломатериалаш — 95 процент, пенашта лаьрхӀа материалаш — 84 процент, вӀашагӀхетта аьшибетонни конструкцеши деталеши — 90 процент.

Кердача предприятей низах пайда ийбеча а кхоачамбоацараш да. Техкача гучадаьлар Чири-Юртовски силикатни пенашта лаьрхӀа материалаш арахецача заводера ячеисти бетонах блокаш хьаеча кердача производствах бизза пайда ца ийбелга.

Аргунски машиностроительни заводе а кердача низех биззача боараме пайда ийбацар.

Керда юкъедоаладьча низех бизза пайда ца ийбарах 1990 шера 1-ча кварталагӀа хьа ца еш йисаӣ 2 млн. совгӀа сома маьха продукци.

Хьалкъа боахаме эша товараш хьадара юкъара боарам дӀадахача шера январаца — апрелаца нийсдича 26 млн. сомага кхоачаш, е 12 процент дегӀабеннаб.

Халкъа боахаме эша товараш хьадар хьахьокх укх даннеца (розничи маьхашка, млн. сом).

	Фактически 1990 шера январе — апреле хьадаьр	План кхоачаш яра процент	1990 шера январь — апрель процентаца 1990 шера январаца — апрелаца нийсбича
Халкъа боахаме эша товараш	241,9	101,6	112,0
Цу дакъе:			
кхачан продукташ	71,8	103,9	104,3
Корта бохабу малараш	67,3	101,2	126,5
Кхачан доаца товараш	102,8	100,3	109,5
царна юкъе яйгача промышленноста товараш	47,3	101,6	99,5

ДӀадахача шера цу ханаца нийсдича кхачан продукташ 3 млн. сома, е 4 процент дукхагӀа арахийцай. Цхьабакъда, продукце цхьадола тайпаш кӀезигагӀа хьадаьд, иштта, нах кхачанца Ӏалашбечара хьал хьалха санна чоалхане долаш дус.

Кхачан продукце къаьст-къаьста тайпаш хьадар:

	1990 шера январе — апреле фактически хьадар	План кхоачашъяра процент	1990 шера январь — апрель процентаца 1990 шера январаца — апрелаца нийсбича
Генарий даьтта — эзар тонн	2,2	129,9	132,4
Кондитерски изделеш — эзар тонн	4,0	107,7	103,7
Макаронни изделеш — эзар тонн	2,2	99,0	96,4
Маьхкем маькхабулочни изделеши — эзар тонн	37,0	101,3	97,6
Консерваш — млн. усл. банка	57,7	110,9	100,4
цу дакъе соний хиш	39,7	103,0	97,3
Корта бохабеш доаца маларш — эзар дал	389	115,8	98,2
Минеральни хий — млн. аклитр	5,3	76,0	78,5
Къаракъа ликерокъаракъа изделеши — эзар дал	215	99,5	159,3
Комсех дакъкха чхьагӀар — эзар дал.	542	96,9	90,6

Нах кхачан доацача халкъа эшача товаращца Ӏалашбечара халонаш эщаяьяц.

Кхачан доаца товараш (яйгача промышленность юкъе а йоацаш) арахецара боарам соахкарча цу ханаца нийсдича 20 процент дегӀабеннаб. Цунца цхьана уж хьадара планови декхараш 99,3 процент мара кхоачашдаьдац.

Уж арахецара лаьрххӀача боарам тӀа яьнняц ер заводаш: Грозненски «Нефтехимзапчасть», «Пищемаш», Цементни, «Стройиндустрия» производственни объединени, «Терек» ЧИПМДО.

Къаьст-къаьста кхачан доаца товараш хьадар иштта хилар:

	Фактически 1990 шера январе — апреле хьадаьр	План кхоачашъяра процент	1990 шера январь — апрель процентаца 1989 шера январаца — апрелаца нийсбича
Мебель (розничи маьхашка) — млн. сом.	9,0	84,0	94,9
Каьхата товараш (розн. маьхашка) — эз. сом	306	118,6	6,9-зза
Бытови химе товараш (розн. маьхашка) — млн. сом			
Культбыта а цӀагӀа эша а пластмасса изделеш — млн. сом	3,5	114,6	106,3
Чухьа духаду а тӀехнахьа духаду а барзкъаш — млн. шт.	1,5	65,9	115,5
Пазаташен носкеши — эзар пара	2,7	77,2	68,1
НСО-х хьаь швейни изделеш — млн. сом	142	108,4	95,3
	3,2	101,4	110,9
Кога гӀирс — эзар пар	802	97,9	96,5

ХЬАЙБАЙ БОАХАМЕ

Фермай къахьегамхоша шоай беррига низ хьайбаш толаме Ӏангара дахара, республике баха нах хьайбай продукцеца Ӏалашбара тӀабохийт. Республика кхашка дӀайийнай бе-бе культураш, цо чӀоагтӀа база хьаеча гӀо дергда.

Хьалха дӀадахача Ӏанца нийсдича дулха доахан дохкилга 22 процентага кхоачаш дегӀаденнад, хӀаьта шура 10 процент лаьгӀъеннай. Шура боарамаш кӀезигдалар дувзаденнад шура луча хьайбай продуктивность лохъяларца.

Республика общественни секторе хьайбай продукци яккхар хьахьокх укх даннеша:

	1990 шера январь — апрель	План кхоачашъяра процент	1990 шера январь — апрель процентаца 1989 шера январаца — апрелаца нийсбича
Дулха лаьрхӀа дӀаденна хьайбаши коа тӀара оалхазараши	7,1	x	115
Шура	29,9	x	86
Фуаш	25,1	x	138
Госресурсашкара дулх (1-ча категоре субпродукташ юкъе а йолаш)	4,9	88,9	100,9
Колбасни изделеш	1,8	93,2	99,2
Мерза шура госресурсашкара шурийца лаьрхӀача	22,9	95,8	84
Хьаьна нахчаш — тоннаш	403	98,5	75
Налха — тоннаш	144	88,9	91

ДӀадахача шера январаца — апрелаца нийсдича юкъера шура яккхар 83 килограмм лохденнад (11 процент). Къаьстта из лохденнад Ачхой-Мартановски, Назрановски, Урус-Мартановски, Шалински районашна.

Закупкай план кхоачашъяра чотагӀа хьачуденача дулхен шурен боарамаш:

	1990 шера январь — апрель	1990 шера 1-ча ах шера план кхоачашъяра процент	1990 шера январь — апрель 1989 шера январаца — апрелаца нийсбича
Дийна долаш дӀаденна доахан коа тӀара оалхазараши	11,3	63	111
Шура	25,1	47	84

Колхозашен совхозашен кхыдолча госбоахамаша договорни декхараш кхачашдеш 9,5 эзар тонн хьайбашен коа тӀара оалхазараши, 24,6 эзар тонн шура дӀачуеннай. Доаханен коа тӀара оалхазараштен, шура поставкаш яра ах шера план кхоачашъеча геттара тӀехьадисар гучадалийтад Гудермесски, Назрановски, Ножай-Юртовски районни боахамаша. Хьайбаши коа тӀара оалхазараши эцара ах шера план кхоачашъяра гарга да Ачхой-Мартановски, Веденски, Грозненски районни боахамаш.

Республика районашка гӀолла дулхи шури яккхара а пачхьалкхенна дӀачуялара а хьокхамаш:

	1990 шера январь — апрель процентаца 1989 шера январаца — апрелаца нийсбича			
	Хьадаьр		КийчдаьР	
	Дулх	Шура	Хьайбаши коа тӀара оалхазараши	Шура
Ачхой-Мартановски	125	73	123	72
Веденски	202	74	2-зза	57
Грозненски	184	90	167	87
Гудермесски	35	84	34	71
Малгобекски	77	105	71	105
Надтеречни	164	98	167	93
Назрановски	58	70	42	65
Наурски	114	94	59	86
Ножай-Юртовски	47	67	50	68
Сунженски	110	90	104	87
Урус-Мартановски	104	81	81	79
Шалински	141	70	152	71
Шатойски	86	75	90	92
Шелковски	171	97	184	102

РОЗНИЧНИ ТОВАРООБОРОТИ МАЬХАГӀА ДУ ГӀУЛАКХАШИ

Халкъа боахаме эша товараш дукхагӀа хьадара, уж дукхагӀа импорте дӀаахийтара, кооперативни а индивидуальни а балха хьинар айдалара бахьан долаш розничии товарооборота боарам дегӀабеннаб.

Пачхьалкхенен кооперативнии розничии товарооборота боарам общественни кхача юкъе а болаш, 1990 шера январе — апреле 385,7 млн. сом хул.

ДӀадахача шера цу ханаца нийсдича товарооборот дегӀаахар темпаш 24 процент хул.

Грозненски Универмага объединене, гӀишлой материалий оптово-розничии объединене товарооборота тӀакхетар дӀадахача шера январаца — апрелаца нийсдича 35 процент хул, Гудермесски Универсальни торге — 30 процент, ст. Грозне ОРСе — 38 процент, «Чеченингушрыба» объединене — 55 процент.

Цхьабакъда, чӀоагӀъяь йола розничии товарооборота план 1990 шера январе — апреле бӀаьрчча республике 87 процент мара кхоачашъяьяц, цу дакъе пачхьалкхен торговле предприятеша — 85,3 процент, потребительски коопераце предприятеша — 90 процент.

Пачхьалкхен торгови сете чӀоагӀъяь план 1990 шера январе — апреле кхоачашъяьй Ювелирторга — 108 процент, Гудермесски общественни кхачан комбинат — 100,7 процент, хьун боахама ОРС — 101, ЧИВС ОРС — 102 процент, ст. Грозне ОРС — 101, Книготорг — 102, Союзпечать — 102 «Красный молот» завода общественни кхачан комбинат — 108 процент, «Чеченингушрыба» Нохч-ГӀалгӀай объединене — 106 процент.

ЧӀоагӀа ира йолаш юс нах баьцадаарашца Ӏалашбара проблема. НГӀАССР Агропрома чӀоагӀъяь йола товарооборота планаш январе — апреле 54 процент мара кхоачашъяьяц. БӀаьрчча республике гӀолла январе — апреле рыночни фондах баьцадараш дӀахецалга дӀадахача шера цу ханаца нийсдича 7 процент кӀезигденнад, цу дакъе керда кабуц 26 процент, хох 10 процент, чакхъдаьха баьцадаараш 27 процент.

Сомаш 0,8 эзар тонн кӀезигагӀа дӀахийцаб, вешта аьлча, 47 процент кӀезигагӀа.

Тикашка хьаэца швейни изделеш, чура барзкъаш, пазаташ-носкеш, берий а кхалнаьха а колготкаш, маӀача наьха носкеш, боамбех даь чура барзкъаш, кога гӀирс бац. Цхьа нагахьа мара хилац нисеш, лоаччараш, зипаш Нах хеттача бесса Ӏалашбац мебелца, пхьегӀашца, электробытови прибораща, телерадиоэлектронни аппаратуращца.

Союзни а союзно-республикански а министерствай предприятеша январе — апреле 1,5 млн. сомага кхоачаш (4 процент) халкъа боахаме эшача товараштa поставкаш яра план кхоачашъяьяц. «Терек» ПМДО цӀаккха а мебела поставкаш яра план кхоачашъеш яц. Январе — апреле дӀа ца луш йисай 2,1 млн. сома маьха (22 процент) мебель. Иштта «Грознефтеоргсинтеза» дӀа ца луш йитай — 0,3 млн. сома маьха (10 процент) халкъа эша продукци, Нохч-ГӀалгӀай гӀишлон управлене 85 эзар сома маьха (15 процент), халкъа боахаме эша товараш арахецача заводаша — 79 эзар сома маьха (29 процент).

1990 шера январе — апреле наха маьхах гӀулакхаш дара боарам 41,2 млн. сом е планага диллача 102 процент хилар. ДӀадахача шера цу ханаца нийсдича боарам 3 процент дегӀабеннаб, из 1,2 млн. сом хул. Цхьабакъда, 45 предприятен организацен план кхоачашъяьяц.

СТАТИСТИКА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ УПРАВЛЕНИ.

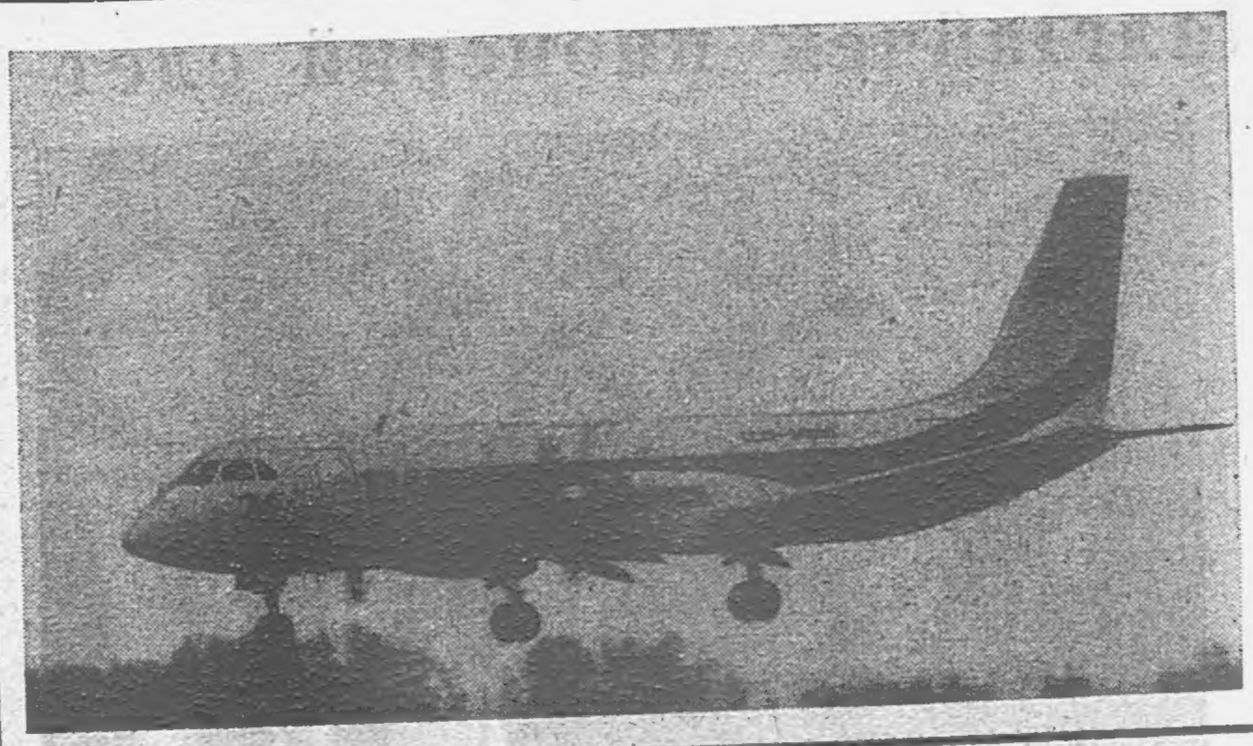

Граждански авиаце пачхьалкхен Ӏилма-тохкама институте хьахьокхаш хиннай моттигерча авиалинешта лаьрхӀа йола керда советски лайнер ИЛ-114... Самолет 60—64 пассажир дӀа-юха вигара лаьрхӀа я, из хьаяьй С. В. Ильюшина цӀерагӀча конструкторски бюро.

Цул хьалхагӀа хинната самолетел ИЛ-114 шозза гаргга эргаш хургья доагор кӀезигагӀа доагадара, пассажираштa йолча комфорта боарам лакха болаш, пилотски кабина цифравой авионикаца Ӏалашъяь, хӀаьта иштта никъ бара кхерамзлено дӀадехараш кердача тайпара а дикагӀа а долаш хиларца.

СУРТА ТӀА: ИЛ-114 Ӏоховш латт.

В. ЯЦИНА сурт. (ТАСС фотохроника).

30—40-ча шерашка а 50-гӀа шераш доалуш а лийцача наха реабилитаци яра хьакъехьа

(ДӀахододар. Доалур 3, 13, 15, 22, 24 феврален, 1, 3, 6, 8, 10, 13, 15 мартен, 3, 5, 10, 14, 19, 21, 24, 26, 28 апрелен, 2, 10, 12 мае арадаьннача газеташ тӀа).

Курило Алексей Федорович, 1890 шера Бороздиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Бороздиновски станице ваьхав, топаш техай.

Зеленский Леонид Иванович, 1874 шера Бороздиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, школа хьехо, Бороздиновски станице ваьхав, топаш техай.

Донсков Гурий Степанович, 1900 шера Бороздиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Фрунзе цӀерагӀча колхоза учетчик, Бороздиновски станице ваьхав, топаш техай.

Куценко Дмитрий Николаевич, 1886 шера Бороздиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Бороздиновски станице ваьхав, топаш техай.

Михайлов Василий Дмитриевич, 1897 шера Бороздиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, гидрометеорологически станци, Бороздиновски станице ваьхав, топаш техай.

Магомедов Мак-Шарип, 1905 шера Дагестан, Аксай яхача юрта ваьв, гӀумке, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Аксай яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Донсков Александр Федорович, 1903 шера Бороздиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, сельпо склада заведующи, Бороздиновски станице ваьхав топаш техай.

Лобов Иван Афанасьевич, 1869 шера Донской области Мачиха яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, Фрунзе цӀерагӀча колхоза член, Бороздиновски станице ваьхав, топаш техай.

Курбанов Магомет-Хаджи, 1868 шера Шаройски района Хахмадой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Хахмадой яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Кобзев Андрей Егорович, 1899 шера г. Грозне ваьв, эрсе, парте хиннавац, № 3 йолча завода кочегар, г. Грозне ваьхав, 8 шу суд яьй.

Соломатин Михаил Константинович, 1895 шера Моздокски района Калиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Калиновски станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Петраченко Федор Денисович, 1897 шера г. Грозне ваьв, эрсе, парте хиннавац, механически мастерске мастер, г. Грозне ваьхав, 5 шу суд яьй.

Кейльман Фридрих Фридрихович, 1883 шера Поволжье, Гнаденфайюр яхача юрта ваьв, немец, парте хиннавац, «Заготзерно» бухгалтер, Мекенски станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Попов Григорий Андреевич, 1886 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Ворошилова цӀерагӀча колхоза бригадир, Ищерски станице ваьхав, топаш техай.

Громов Иван Степанович, 1882 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Ворошилова цӀерагӀча колхоза член, Ищерски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Зеленский Иван Маркелович, 1865 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Ищерски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Абозин Леон Ефимович, 1886 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Ищерски станице ваьхав, топаш техай.

Лапатин Семен Георгиевич, 1898 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Ворошилова цӀерагӀча колхоза член, Ищерски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Финогенов Леон Петрович, 1899 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Ворошилова цӀерагӀча колхоза член, Ищерски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Шерипов Абуязит Шамилевич, 1909 шера Шатойски района Гатин-Кале яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Шатойски райфо финагент, Гатин-Кале яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Шахворостов Иван Максимович, 1894 шера Краснодарски края Архангельски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Акимов Василий Мареевич, 1890 шера Краснодарски края Беломечетински станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Еланский Андрей Семенович, 1880 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Ищерски станице ваьхав, топаш техай.

Аверин Михаил Григорьевич, 1871 шера Слепцовски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Слепцовски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Щербак Александр Федорович, 1906 шера Полтавски областа Котельва яхача юрта ваьв, украинец, парте хиннавац, НИИ слесарь, г. Грозне ваьхав, 3 шу суд яьй.

Каурнакаев Абдул-Межид, 1879 шера Урус-Мартановски района Гехи яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Закан-Юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Гинардукаев Закраил, 1882 шера Урус-Мартановски района Гехи яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Закан-Юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Астемиров Ахмат, 1911 шера Урус-Мартановски района Гехи яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Закан-Юрта ваьхав, 2 шу суд яьй.

Голбазов Юнус, 1895 шера Урус-Мартановски района Катыр-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Закан-Юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Дацаев Лобазан, 1880 шера Шатойски района Харачой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Закан-Юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Чопиев Юсуп, 1890 шера Урус-Мартановски района Катыр-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Закан-Юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Галаев Мустабе Ӏийса, 1883 шера СоагӀапча ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, СоагӀапча ваьхав, 3 шу суд яьй.

Арчаков Маки Шахмарза, 1868 шера ТӀой-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, ТӀой-Юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Сагов Хьаке Мувса, 1879 шера Дошлакъий-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, РИКа завхоз, Дошлакъий-Юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Торшхоев Мазле МуцӀа, 1893 шера Аьлтий-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Аьлтий-Юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Оздоев Мисе Исраьил, 1900 шера Аьлтий-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, колхозхо, Аьлтий-Юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Потаев Абдул Магометович, 1912 шера Кумук яхача юрта ваьв, гӀумке, парте хиннавац, кустарь, СурхотӀа ваьхав, 3 шу суд яьй.

Мажалин Иван Васильевич, 1891 шера г. Камышине ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхоза мастерской мастер, СурхотӀа ваьхав, 3 шу суд яьй.

Дорохин Афанасий Михайлович, 1879 шера Терски областа Тарский яхача хуторе ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Горлесхоза» объездчик, г. Орджоникидзе ваьхав, 5 шу суд яьй.

Ахриев Анзора Ӏади, 1868 шера Джейрахе ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Джейрахе ваьхав, 5 шу суд яьй.

Берсанов Оарцхочун Ниса, 1892 шера Дошлакъий-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Дошлакъий-Юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Шанухоев Малцага Ахьмад, 1878 шера Экажкъонгий-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Экажкъонгий-Юрта ваьхав, 8 шу суд яьй.

Махлоев Закречун Ибраьхӏим, 1884 шера Даттых яхача юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Даттых яхача юрта ваьхав, 8 шу суд яьй.

Куриев Элмарзий Ӏисанбик, 1895 шера Барсуки яхача юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Барсуки яхача юрта ваьхав, 8 шу суд яьй.

Шанухоев Малцага Муса, 1883 шера Экажкъонгий-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Экажкъонгий-Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Бероев Ӏийсай Хатакцик, 1892 шера Зельги яхача юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, СурхотӀа ваьхав, 10 шу суд яьй.

Гагиев ТӀухре Махьма ГӀаьза, 1883 шера СурхотӀа ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, СурхотӀа ваьхав, 10 шу суд яьй.

Болотов Алексей Степанович, 1881 шера Терски областа Тарски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, СурхотӀа ваьхав, 10 шу суд яьй.

Гойгов ГӀуше Керим, 1864 шера Дошлакъий-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Дошлакъий-Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Оздоев Мухьме Асламбик, 1893 шера Наьсар-Керте ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, колхозхо, Наьсар-Керте ваьхав, 3 шу суд яьй.

Цороев-Хашиев Чечи Ӏалымкач, 1883 шера Наьсар-Керте ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, Наьсар-Керте ваьхав, 3 шу суд яьй.

Цороев-Хашиев ТӀасой Мажид, 1906 шера Наьсар-Керте ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, Наьсар-Керте ваьхав, 3 шу суд яьй.

Ганжиев-Цороев Озде Ӏумар, 1898 шера Галашка ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, Халхи яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Газиев Джанке ГӀаз-Махьма, 1881 шера Базоркино яхача юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, Базоркино яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Оздоев Нисе Ӏади, 1906 шера Аьлтий-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, Аьлтий-Юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Рыбальченко Александр Никифорович, 1888 шера Ставропольски края Серафимовка яхача юрта ваьв, украинец, парте хиннавац, колхозхо, СурхотӀа ваьхав, 3 шу суд яьй.

Ахриев Ӏаде Мурад, 1907 шера Назрань яхача юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, дешархо, г. Орджоникидзе ваьхав, 3 шу суд яьй.

Шерипов Абу-Супьян Шамилевич, 1919 шера Шатойски района Гатин-Кале яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Гатин-Кале яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Мельников Георгий Николаевич, 1869 шера Наурски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Наурски станице ваьхав, топаш техай.

Усачев Василий Григорьевич, 1891 шера Наурски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Наурски станице ваьхав, топаш техай.

Макарьев Василий Капитонович, 1885 шера Наурски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Наурски станице ваьхав, топаш техай.

Байтукаев Магомед-Хаджи, 1897 шера Гудермесски района Кошкельды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Кошкельды яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Дежин Яков Моисеевич, 1895 шера Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Октября 13-гӀа шерарча цӀерагӀа артела член, Ищерски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Бегляров Артем Осипович, 1863 шера Иран, г. Мараге ваьв, эрмало, парте хиннавац, гортеатра швейцар, г. Грозне ваьхав, 5 шу суд яьй.

Шпаковский Василий Гаврилович, 1905 шера Черкесски АО Овечка яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, консервни завода болхло, г. Буйнакске ваьхав, 5 шу суд яьй.

Пашкин Николай Яковлевич, 1895 шера Шелковский района Червленни станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Червленни станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Криволапов Николай Федорович, 1891 шера Курски губерни Еликово яхача юрта ваьв, эрсе, ВКП(б) член, «Грознефтеснаба» слесарь, г. Грозне ваьхав, 10 шу суд яьй.

Осенин Сергей Антонович, 1895 шера Черниговски губерни г. Глухове ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Грознефть» треста геолог, г. Грозне ваьхав, 5 шу суд яьй.

Гусев, из **Гусевский** Фран Станиславович, 1900 шера Мински губерни г. Барановиче ваьв, поляк, парте хиннавац, аэроклуба боахама дакъе начальник, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Цахалиди Федор Николаевич, 1892 шера Турци, Тазбен яхача юрта ваьв, грек, парте хиннавац, тика продавец, г. Грозне ваьхав, 10 шу суд яьй.

Щербаков Дмитрий Иванович, 1901 шера Гродненски областа Савани яхача деревне ваьв, белорус, парте хиннавац, «Союзтранса» конюх, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Кодзоев Жое Осман, 1892 шера ТӀой-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, ТӀой-Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Арчаков Махьи-Хьажий СоаӀип, 1878 шера ТӀой-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, ТӀой-Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Яндиев Боазоркъа-Хьажий Бексолта, 1871 шера ТӀой-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, ТӀой-Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Беков Чоалдара Зоврбик, 1897 шера ТӀой-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, ТӀой-Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Коснев Тисе Хьасбик, 1883 шера ТӀой-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, ТӀой-Юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Белхороев Поацой Осман, 1874 шера ТӀой-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, ТӀой-Юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Арчаков Алсбика Керим, 1893 шера ТӀой-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, ТӀой-Юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Беков Ӏисе Ӏади, 1890 шера ТӀой-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, ТӀой-Юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Гиреев Албаста Мухьмад, 1897 шера ТӀой-Юрта ваьв, гӀалгӀа, парте хиннавац, единоличник, ТӀой-Юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Эльсингиреев Теримха, 1873 шера Шалински района Гельдыген яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Гельдыген яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Бетирхаджиев Арахма, 1873 шера Гудермесски района Аллерой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Аллерой яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Эзербиев Осман, 1863 шера Гудермесски района Герзель яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Герзель яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Каварнакаев Решид, 1875 шера Гудермесски района Курчалой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Курчалой яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Раадуев Хумаид, 1882 шера Энгель-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Энгель-Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Таймасханов Нана, 1886 шера Гудермесски района Брагуны яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, ростовщик, Брагуны яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

(ДӀахододар хургда).

Нохч-ГIалгIайчен пионерий слет

ДIадахача шоаттеи кIиранн деношка Грозне чакхъяьлар В. И. Ленина цIерагIча Еррнгсоюзни пионерски организаце цIейна хетаяь пионерски организаце Нохч-ГIалгIай областной совето кийчъяь республикански слет.

Слета программе дар В. И. Ленина цIерагIча майда тIа слет торжественно хьаеллар, слета делегаташа секцешка болх бар, пионерий республикански Двореце СТШ-54 спектаклага хьажар, йоккха пионерски цIи лотаяр.

Слет чакхйоаллаш итогаш йнр бaьча балха, пионерий Х Еррнгсоюзни слете бахийта делегаташ хержар, пионерски балха активисташта совгIаташ делар.

СУРТА ТIА: Назрановски Малгобекскии районашкара пионерий делегацеш.

И. ПЛИЕВА сурташ.

Барт чIоагIбе

Шовзткъе ялх шу дизад Сталинен Берен нохчийн гIалгIайн мехкагIа баьха, Казахстанен Киргизен Iобига. Шераш дукха дIанхадале а, цу хана яь чов тахан а тIехь ерзанза я. Ховш махиллара, хIанз а шоаш баьхача моттиге цIа ца боагIаш дукха вайнах бах лакхе белгалъяьхача республикашка. Цул совгIа, мехка кхыча регионашка бахараш а хьаьнала къахьегараш а кIезига бац. Фуд цун бахьан? Шоай ворххIе дай баьхача моттиге цIабаьхка, баха Iоховша а балха дIаэтта шоай дезал кхаббал напах даккха а моттиг йоацаш хилар да. Долче, баха а болх бе а моттиг йоацаш бнса дукха вайнах го йнш я вай мехкарча массе а мнIинге, шоай дезал кхаба гIерташ, тайп-тайпара балхаш деш. БIарга са санна шоашта безача а хьамсарча а мехках, ниттa гаргарча нахах баьнна хьувзаргбацар уж чуIе фусамаш яларе, шоай вахар Iоднлла моттиг яларе.

Цунца дувзаденна да гIалгIай автономи меттаоттаяра дош хIанз Iалаьмате ира латташ хилар. Цудухьа мехкарча тайп-тайпарча регионашка бахача вайнаха шоашта дулуш дола материальни новкъостал ду исторически доазон тIа из меттаоттаяйтара. Масала, Якутски АССР-е бахаш а къахьегаш а болча гIалгIаша вIашагIъеллача «Вайнах» яхача общества ахчанца шиий низ дIакхоачаш дола гIо ду гIалгIай къаман автономи меттаоттаяра. Цунга чIоагIа сатувсаш ба общества членаш. Цу лостамагIа беча балха тIа вайнах берригаш а барт-цхьоагIо йолаш, сабаре, деш дар хьаькъалца дар ловш ба уж. Цу даькъе цар.

ГIалгIай халкъага, Нохч-ГIалгIай АССР халкъа депутаташка, оргкомитетага, формальни а формальни йоацача а объединенешка, кхайкарал даьд. Цу тIа йоах, Якуте баха гIалгIай халкъа викалаш чIоагIа хьеж исторически доазонца гIалгIай автономи юхаметтаоттаяра вай халкъо законагIа доагIаш хьадехарца дувзаденна вай республике чакхдоахача гIулакхашка.

Тха хьамсара вежарийн йижарийн, тхо дог тийша да керттера дош — гIалгIай автономи меттаоттаяр къоастадеча хана цхьан юкъа шо кIезиг-дукха вIаши цхьан дагардоацаш хилар политически къовсам лоаттабара опыт ца хиларца, дукха Iазап эзача вай халкъа кхел бахьан долаш дилла а дахьа а моттиг йоацаш шо чIоагIа сaготеи цу хьакъе тIалатта бехктокхам боарам боацаш боккха хилар кхетадеши хиларца дувзаденна долга.

Тхо теш, вай сийлен гIулакх къоастадара дика мел йола уйлаш тIеерзае шун хьаькъал а низ дIакхоачаргхиларах. Иштта тхо теш вай сий дола гIулакх бахьан долаш берригa шоай безам, шоай дерригa хьинар дег тIара оаша дIалургхиларах. Оаха тIахьех шо деза, вежарийн йижарийн, къам юхаметтаоттадара тIехьа шо чIоагIа барт-цхьоагIо йолаш хилара.

«Вайнах» яха общество.

г. Якутск.

«Терек» чIоагIагIа яр

ФУТБОЛ

ДIадахача шоаттдийнахьа Грозне С. Орджоникидзе цIерагIча республикански стадионе моттигера футбольни команда «Терек» вIашагIкхийттар Пятигорскера «Машук» яхача команда спортсменашца.

Ховш ма хиллара, хьалха дIаяхача туре «Терек» Черкесски «Нартагара» счет 2:1 йолаш котъяьлар.

...Ер ловзар цIендай хьаьший наIараштa тIа а гIерташ дIадолалу. Вай спортсменаш сов сиха, кадай ловзарах хеталора, уж шозза дукхагIболаш санна. Масала, уж хьалхара тайм дIайолалуш хьаьший наIарашка бургац чутоха аьттув болаш бар. Цу тайпара позице нийсвелар вай форвард Iумар Садаев. Бакъда цун атака чакхъяккха вIаштIехьдаланзар. ЦIаьккха а цу тайпарча хьале нийсвеннача Iумара толам баьланзар. Бакъда, грозненцаша ловзар дIадоладенна 15 минот яьннача хана счет хьайийлар. Из дир вай команда капитана Идигов Руслана. Цо гаьннара чIоагIа чутеха бургац хьалаца маганзар хьаьший голкипера.

Хьалхарча тайме цу тайпара толам баккха йнш йолаш бар Я. Казберови В. Масудови. ХIаьта хьаьший а 21 миноте говзаме комбинаци чакхйоаккхаш вай наIарашка бургац чутоха таро йолаш бар. Бакъда, вай голкипер Р. Садыков фийла хиларах цар из де вIаштIехьдаланзар.

ШоллагIча тайме а «Терек» мамогга «Машука» наIараштa тIагIерт. Духхьал из тайм дIайолаеннача хьалхарча пхе минота счет алсамъяккха таро йолаш бар Идигови Казберови. Бакъда, царна комбинацеш ма хетта говзаме чакхъяха маганзар. ХIаьта цар метта из дир къонача защитника М. Кокаева. I. Садаевгара шийга хьакхаьча бургац цо ккы уйла ца еш «Машука» наIарашка чутехар.

Укх матче счет 2:0 йолаш «Терек» котъяьлар. Цо ший аргIанара ши матч хьоашалгаI чакхйоаккхаргья зона лидераца — Камышински «Текстильщикаца», Волжски «Торпедоца».

А. ИЗМАЙЛОВ.

«02» СЛУЖБАС ХОАМ БУ

Долакха-Юрта «40 лет Октября» яхача совхоза болхлочо В. Д. Манкиева электроэнергена къоал даь хиларах, из дIайоае наIарта венача райэлектросета начальника Б. М. Чапанова машина, кизгаш а капот а йохаяй.

Назране базар тIа машинашца базар яь хиларах соцаваьв цхьаннахьа а балха воаца Х. Б. Асхабов, 1965 ш. ваьв из.

Берий ЦIен болхлочо И. А. Ржевскаяс малар менна еха а йолаш ший нана йийттай. Вож хIанз больнице я.

Назране лаьцав СОАССР вахаш вола Х.-У. З. Цокаев. 1958 ш. ваьв из. Цунгара яьккхай 5,5 грами гашиш яха наркотик.

Грозне Пионерски улицах № 8 йолча цIагIа С. С. Гелисханова, 1956 ш. ваьв из, милице болхлошта дуxьале ярах из лаьцав.

«ОРАЛУ» — ЮХАКХАЧАР ЯХИЛГА

Дукха ха йоацаш «Жалын» яхача казахски издательствас арахийцад «Оралу» цIи йола сборник. Казахски меттала, из «юхакхачар» яхилга да. Цу сборника цIи Iойнийшача хетадалатарлу цу юкъе гулъяьча произведенеша дувцар вайнах Кавказе юхакхачар да, аьнна.

Вешта, из а харцдац. Прозаика И. Эльсанова, поэташа А. Абдулаева, С. Арчакова, А. Бисултанова, М. Вышегурова, А. Садулаева, кхы а дуккхачар дувц нохчий, гIалгIай мехках бахарах, царна тIаэттача Iазапах, бакъдар коттдаьнна уж юхацIакхачарах. Бакъда, казахски доттагIаша кхы а цхьа маIан долаш тиллай цу сборника «юхакхачар», аьнна, цIи. Юхакхьачай цу мехка спецпереселенцаш хиннача наьха цIераш. ХIаьта хьалха уж нах боагIача хана гонахьа конвой йолаш баьхка бале, тахан уж казахски литература хьаьший ба. Из да-кх вай доттагIашка хаьттача бокъонца дола юхакхачар.

«Оралу» — кхоалагIа книжка да Казахски йоазонхой Союзо шоай республике чакхдаьннача Нохч-ГIалгIайчен культура деношта хетадаь.

— Уж денош соахка ноябрь бетта чакхдаьлар Казахстане, — йоах НГIАССР йоазонхой Союза председатела Ш. Арсанукаева — вай республикера йоккха группа яхар цига. Геттара хоза тIанийцар тхо вай доттагIаша. Нохчаша, гIалгIаша, казахаша, эрсаша дагалувцар сталински режимо боабе, аьнна, хьабайта нах укхаза доттагIий хилар бахьан долаш ца бовш бнса хилар. Дагаухар царна уж Iаьржа деноша, цига тоссаденна доттагIал.

Тахан Казахстане 70 эзар вайнаьха саг вах Столице а кхыча городашка а йолаш я гIалгIайн нохчийн культурни центраш. Школашка Iомабу вайнаьха мотт.

А. УЛАЕВ.

ЦIЕЙ ДЕЗДИР

Укх шера санна шера духхьашха дездеш Дунен халкъашта юкъера музея ди вай республике. Дукха мероприятеш хилар П. Захарова цIерагIча изобразительни музее.

Царна юкъе: берий кхоллама выставка музея запасникашка хиннача суртий а тайп-тайпара тематически а выставкаш.

Цу цIайца дузаденна а дика къахьегаш хилар бахьан долаш а укх музея болхлошта тайп - тайпара совгIаташ делар — Нохч - ГIалгIай АССР культура министерства, халкъа образовани министерства, ВЛКСМ обкома сийлена грамоташ, премеш.

Укхаза хиннача наха дика сакъердалуш а хьехам луш а мероприятеш яр цига чакхъяьннараш.

Б. ЖАБРАИЛОВ.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕПРОГРАММА

22 МАЙ ШИНАРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Мультфильм.
9.05 — «Зитарова дезал» яха художественни фильм. 1-рай, 2-гIей сереш.
11.25 — Берий сахьат (французски метта урокаца).
12.25 — Коллаж.
12.30 — Ха. ТСН.
15.30 — ТСН.
15.45 — «Баьца нийсса» яхача документальни фильма премьера.
16.15 — Хори цу тIатеха вайн.
17.30 — «Принадлежит человечеству» 1990 шера апреле бетта Москве хиннача, 11-ча Дерригача дунен конференце массовой информаце средствах.
18.30 — Ха. ТСН.
19.00 — Мультфильм.
19.15 — «Вайн экономикен». Рынок: ФРГ мишта ду из. 2-гIа передача.
19.45 — «Затирова дезал» яха художественни фильм. 1-ра сери.
21.00 — Ха. ТСН.
21.40 — Из шоана могаргда.
22.25 — «Я входил вместо зверя в клетку...» Иосиф Бродский» яха фильм-концерт.
23.35 — «Джазови портреташ».
00.25 — ТСН.

II ПРОГРАММА

8.00—Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — Iилма - довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Вайна гонахьара дуне. 2-гIа класс.
8.55, 9.55 — Iилма-довзийтара фильм.
9.05 — Французски мотт. Iомабу 1-ра шу.
10.05 — Французский мотт. Iомабу 2-гIа шу.
10.35, 11.35 — Географи. 7-гIа класс.
11.05 — Эрсий мотт.
12.05 — «Обретешь в бою» яхача телефильма юхагойтара сеанс. 2-гIа сери.
13.15 — Ритмически гимнастика.
16.10 — «От эйфории — к реальности» республикански боахама расчета моделаш лехаш (Юхагойтар).
17.10 — Информационно-публицистически программа.
17.50 — Киножурнал.
18.00 — ГIалгIай автономи юхаметтаоттаяра комиссе баьча балхах. Прямой передача. Телефонаш: 22-01-65, 22-26-68, 22-93-92.
19.00 — РСФСР халкъа депутатий хьалхарча съезде. Перерыве (20.00) — Бийса даькъала хийла шун, бераш!

23 МАЙ КХАЬРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Мультфильм.
8.55 — «Зитарова дезал» яха художественни фильм. 2-гIей 3-гIей сереш.
11.10 — РСФСР Паччахьалкхен духови оркестр ловз.
11.30 — Никъ берий клуб.
12.30 — Ха. ТСН.
15.30 — ТСН.
15.45 — Компьютерацара диалог.
16.30 — Берий сахьат (английски метта урокаца).
17.30 — «Ядерни герзана духьалара дунен хэржархой» яха телетийI Алма-Ата — Хиросима.
18.30 — Ха. ТСН.
19.00 — Кхераме доаца лелар.
19.30 — «Дипломатически йоаца беседаш». Передаче дакъа лоацаш ва сенатор Эдвард Кеннеди (США).
19.50 — «Зитарова» дезал» яха художественни фильм. 2-гIа сери.
21.00 — Ха. ТСН.
21.40 — Коллаж.
21.45 — «Тихий дон» деш компьютерас.
22.10 — «Футбол. Европейски чемпионай кубок. Финал. «Бенфика» (Португалия) — «Милан» (Италия). Австрера трансляци. Перерыве — Актуальни интервью.
00.05 — ТСН.

II ПРОГРАММА

8.00—Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — Iилма-довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Природоведени. 3-гIа класс.
9.05 — Немецки мотт. Iомабу 1-ра шу.
10.05 — Немецки мотт. Iомабу 2-гIа шу.
10.35, 11.35 — Физика. 7-гIа класс.
11.05 — МаIача наьха кIирандеи досугаш (20 маера юхагойтар).
12.05 — «Обретешь в бою» яхача телефильма юхагойтара сеанс. 3-гIа сери.
16.25 — «Салтанат» яха Казахски иллейи халхареи паччахьалкхен ансамбла концерт.
17.25 — «ХIора нехатана — терко» (нохчий меттала).
17.55 — Шуна бераш. Журнал «СтелаIад» (нохчий меттала).
18.20 — Информационно-публицистически программа.
19.00 — РСФСР халкъа депутатий хьалхарча съезде. Перерыве (20.00) — Бийса даькъала хийла шун, бераш!

24 МАЙ ЕРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Мультфильм.
9.05 — «Зитарова дезал» яха художественни фильм. 3-гIей 4-гIей сереш.
11.35 — Футбол. Европейски чемпионий кубок. Финал, «Бенфика» (Португали) — «Милан» (Итали). 1-ра тайм. Австрера, передача.
12.25 — Коллаж.
12.30 — Ха. ТСН.
13.00 — Футбол. Европейски чемпионай кубок. Финал. «Бенфика» (Португали) — «Милан» (Итали). 2-гIа тайм. Австрера передача.
15.30 — ТСН.
15.45 — Документальни фильм.
16.25 — «Тайна горного подземелья» яха бераштa дола фильм.
17.40 — «Пойдем на звук гармоники» яха Пятигорскера передача.
18.10 — Документальни фильма премьера.
18.30 — Ха. ТСН.
19.00 — «...16 шу даланзеи бокххагIей».
19.45 — Поэзе миноташ.
19.55 — «Зитарова дезал» яха художественни фильм. 3-гIа сери.
21.00 — Ха. ТСН.
21.40 — «П. И. Чайковский. «Орлеанская дева» яха опера. ССР Союза Паччахьалкхен академически Доккхача театра спектакль.
00.00 — ТСН.

II ПРОГРАММА

8.00—Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — Iилма - довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Природовени. 4-гIа класс.
9.05 — Испански мотт. Iомабу 1-ра шу.
10.05 — Испански мотт. Iомабу 2-гIа шу.
10.35, 11.35 — Биологи. 8-гIа класс.
11.05 — Iилма - довзийтара фильм.
12.05 — «Обретешь в бою» яхача телефильма юхагойтара сеанс 4-гIа сери.
13.10 — Ритмически гимнастика.
17.15 — Экологически дневник.
17.40 — «Фу хьех дино кхетам луш» (гIалгIай меттала).
18.10 — МНПО «Уйла». Реклама.
18.20 — Информационно-публицистически программа.
19.00 — РСФСР халкъа депутатий хьалхарча съезде. Перерыве (20.00) — Бийса даькъала хийла шун, бераш!

25 МАЙ ПIАЬРАСКА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Мультфильм.
8.50 — «...16 шу даланзеи бокххагIей».
9.35 — А. Калнциема ловз (клавесин).
10.00 — Саг. Лаьтта. Вселенни.
11.00 — Туркмена музыкальни фольклор.
11.30 — Берий сахьат (английски метта урокаца).
12.30. — Ха. ТСН.
15.30 — ТСН.
15.45 — «Африка тахан».
16.45 — Музыкальни сокровищница. А. Даргомыжски романсаш.
17.40 — «Образ» яха старшеклассникашта йола литературни передача.
18.30 — Ха. ТСН.
19.00 — «Венгри, бIаьстиг 90».
21.00 — Ха. ТСН.
21.40 — Коллаж.
21.45 — Актуальни интервью.
21.55 — «Фу? Мичахьа? Маца? яха брейн-ринг.
22.45 — Из хиннад хиннад...
23.15 — Взгляд.
01.00 — ТСН.

II ПРОГРАММА

8.00—Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — Iилма - довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Природоведени. 4-гIа класс.
9.05 — Английски мотт. Iомабу 1-ра шу.
10.05 — Английски мотт. Iомабу 2-гIа шу.
10.35, 11.35 — Географи. 6-гIа класс.
11.05 — Iилма - довзийтара фильмай программа.
12.05 — «Обретешь в бою» яхача телефильма юхагойтара сеанс. 5-гIа сери.
17.00 — Реклама.
17.05 — «Социальни эшараштa юхь духхьал» (нохчий меттала).
18.05 — «Телефант» яха критически журнал.
18.20 — Информационно-публицистически программа.
19.00 — РСФСР халкъа депутатий хьалхарча съезде. Перерыве (20.00) — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
22.40 — Волейбол. Дунен лигай хьалхле. МаIанах. Сборни СССР — сборни КНР.
23.40 — РСФСР халкъа депутатий хьалхарча съезде.

26 МАЙ ШОАТТА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Маман, папан, сои.
9.05 — «Бурда моден» хьагойт...».
9.35 — «Халха довла хьек шо» фортепианни музыка концерт.
9.55 — «Стоп-кадр» яха Iилма - довзийтара обозрени.
10.55 — «Са доттагIий хоза суртaш...». Хьалхара вIашагIкхетар: «Любовь, фантазия и успех в руках» яха г. Кировчерча халкъа ловзоргаш еча мастерах В. Жигальцевх йола передача.
11.45 — «Под знаком «Пи».
12.45 — «Партнер» яха коммерчески вестник.
13.15 — «Хи тIара цирк».
14.05 — «Дезала экран» яха художественни фильм. «Бийсанара хьаьша» (1958 ш.).
15.20 — В. Зажигин ловз (балалайка).
15.30 — Политически диалогаш.
16.30 — «ДоттагIлен меридианаш» яха шоллагIа Дунен халкъашта юкъерча фольклора фестиваль. Киевера передача.
18.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — ШоллагIа Дунен халкъашта юкъера фольклора фестиваль хьаелларах Киевера еча передача дIахододар.
1945 — «Валара мах байначарга хатта» яха режиссера К. Кийска фильмаш (1978 ш.).
21.00 — Ха. ТСН.
21.40 — «Инвентаризация» яха РСФСР халкъа артиста Е. Петросяна дакъа лоаца спектакль (Премьера).
23.40 — «До и после полуночи» яха передача.

II ПРОГРАММА

8.00—Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Садовник» яха субтитраштцара художественни фильм.
9.55 — СССР КГБ образцови дIагойтара доазо лорадеча бIухой оркестр ловз.
10.20 — Документальни фильма премьера.
10.50 — Мультфильм.
11.00 — «Содружество» яха видеоканал.
14.30 — «Советская Россия» яха видеоканал.
17.00 — «Вай даха дуне» яха режиссера М. Литвякова фильмаш: «Хала бераш», «Iодина хийла мама», «Бахьанаш укх тайпара да».
18.10 — «Сан дахар берашка» (нохчий меттала).
18.25 — «Са професси — хьехархо» яха телефильм.
18.45 — Нохчийн мотт Iамабо» (нохчий меттала).
19.15 — Нохчийн халкъан узамаш. Юхагойтар (нохчий меттала).
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — «Орамаш». Юхагойтар (нохчий меттала).
21.00 — Ха. ТСН. (сурдопереводаца).
21.40 — «Звените, голоса, звучите, трубы» яха Дж. Верди — «Реквием» бийсанара сеанс.
23.15 — «Музыкальни истореш» яха киноконцерт.
00.05 — «Брюнет вечерней порой» яха художественни фильм (Польша, 1978 ш.). (Духхьашха).

27 МАЙ КIИРАНДИ

I ПРОГРАММА

8.00 — Спорт массарна а.
8.15 — Ритмически гимнастика.
8.45 — «Спортлото» тираж.
9.00 — Iуррехьа.
10.00 — Даьхенна гIулакх деш.
11.00 — Iуйрийнара сакъердоакхиха программа.
11.30 — «Дунен гонахьа» яха альманах.
12.30 — Коталои 45 шу дузаш. «ТIема дIаьха маькъаш» кхо сери йола художественни фильм. 1-ра сери.
13.45 — Унахцiено.
14.30 — Приключенийн фаьлгийн дунен тIа. «КхоалагIа принц» (ЧССР, 1983 ш.).
16.00 — «Юрта сахьат» яха панорама.
17.15 — «Шолохова хетаду...» яха ССР Союза Паччахьалкхен академически Доккхача театра передача. КIиранден кинозал.
19.00 — «Возвращение Капитошки» яха передача.
19.25 — «Ринг» яха художественни фильм (1973 ш.).
21.00 — Ха. ТСН.
21.40 — «Массехана а хургдолчун уйлаш» яха кIиранден нравственни проповедь.
21.55 — «Са Чайковсний» М. И. Прудкина дувц.
22.40 — Футбольни обозрени.
23.10 — «Вечерняя Москва» яхача газета лидерий «Музыкальни марафона» парад.

II ПРОГРАММА

8.00 — Зарядка е отта.
8.15 — «Служили два товарища» яха субтитраштцара художественни фильм.
9.50 — «Экрана тIа 01 служба я» яха цIи ялара кхерамзленах дола фильм.
10.20 — Халкъа мелодеш.
10.35 — Документальни фильм.
11.30 — НБА профессионалашта юкъера баскетболах йола США чемпионат.
12.30 — Мехкарча театраша гойт А. Дударев — «Сайре» яха Я. Коласа цIерагIча Белорусски Академически театра фильм - концерт (Премьера).
14.30 — «Советская Россия» яха видеоканал.
17.00 — «Планета» яха Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.00 — «ГIалгIай Iаьдала хьаст» (гIалгIай меттала).
19.05 — «Кого не тронут сладкие созвучья...».
19.45 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.00 — Волейбол. Дунен лигай хьалхле. МаIанах. Сборни СССР — сборни КНР.
21.00 — Ха. ТСН. (сурдопереводаца).
21.40 — Киносерпантин.
00.25 — «Гандбол. Европейски чемпионий кубок. МаIанах. Финал. СКА (Минск) — «Барселона» (Испания).

РАДИОПРОГРАММА

22 МАЙ, ШИНАРА

7.30 «Юртара Iуйренаш».
7.45 Объявленеш.
7.55 — 8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 Халкъа музыка концерт (гIалгIай меттала).
9.15 Ленинизми перестройкеи. Беседа (гIалгIай меттала).
9.15 Ленинизми перестройкеи. Беседа (гIалгIай меттала).
9.30 « Къона заманхо» (гIалгIай меттала).
9.50 — 10.00 Болхлочоа хетар (нохчий меттала).
16.00 — 17.00 Информационно - музыкальни программа. Радиостудера духхьала еш йола трансляци (нохчий меттала).
18.00 Керда хоамаш.
18.10 Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.20 — 18.40 Лирически мелодеш (нохчий меттала).

23 МАЙ, КХАЬРА

7.30 Пожарни кхерамзле бахьан долаш.
7.40 Объявленеш.
7.55 — 8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 «Чечингремстройбыт» объединене болхлошта дола концерт (нохчий меттала).
11.15 Наькъаш, наькъаш... (гIалгIай меттала).
11.30 Болхлой смена.
11.45 — 12.00 Музыка (гIалгIай меттала).
16.00 — 17.00 Информационно - музыкальни программа. Радиостудера духхьала еш йола трансляци.
18.00 Керда хоамаш.
18.10 Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — 18.40 Музыка (нохчий меттала).

24 МАЙ, ЕРА

7.30 ДоагIаш деш дола къамел.
7.40 Объявленеш.
7.45 — 8.00 Кооператив болх беш я (гIалгIай меттала).
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 Литературеи искусствои (нохчий меттала).
11.15 Цхьаьнкха а вицвеннавац, цхьаьнкха а дицденнадац (нохчий меттала).
11.30 Боахама доал ца дерий адресаш.
11.45 Болхлочоа хетар.
17.15 Передачай программа. Хаоттам.
17.16 «Фольклорни жIовхьараш» яхача циклера передача.
18.00 Керда хоамаш.
18.10 Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — 19.00 Халкъа музыка (нохчий меттала).

25 МАЙ, ПIАЬРАСКА

7.30 «Юртара Iуйренаш».
7.45 Объявленеш.
7.55 — 8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 Литературни Нохч-ГIалгIайче (нохчий меттала).
8.50 — 9.00 «ДоттагIал» (гIумкий меттала).
11.15 — 12.00 П. И. Чайковске опера (нохчий меттала).
17.15 Передачай программа. Хаоттам.
17.15 Перестройна: гIулакхаши проблемаши (гIалгIай меттала).
17.31 «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
17.46 Черкесий музыка концерт.
18.00 Керда хоамаш.
18.10 Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — 19.00 Илли доаккх М. Айдамировас (нохчий меттала).

26 МАЙ, ШОАТТА

7.30 «Юртара вахар» (нохчий меттала).
7.45 Объявленеш.
7.55 — 8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 Советаши вахари (нохчий меттала).
10.15 РадиоладувгIархой хаттараштa жоп лу НГI АССР Министрий Совета председатела заместителa И. А. Мулаева.
10.35 Реклама.
10.40 Каралаца мегаргдола гIулакх (нохчий меттала).
11.00 «Школьни глобус».
11.30 — 12.00 КПСС XXVIII съезда накъадолхаш. «Халкъа хьалхашка бехктокхаме ба».
15.15 В. И. Ленина цIерагIча ДК халхареи иллеи эрсий халкъа хора выступлени.
16.00 Арендни подряд болх беш я (нохчий меттала).
16.15 — 17.00 «Зори Кавказа» яха радиожурнал.
18.00 — 19.00 «Музыкальни почта» (гIалгIай меттала).

27 МАЙ, КIИРАНДИ ХИМИКА ДИ

7.30 Передачай программа.
7.35 Республикански газетий обзор.
7.45 — 8.00 Къахьегарга хьежа ду сий а (гIалгIай меттала).
8.15 — 9.00 Моаршал да шуга.
11.30 — 12.00 Химика денна хетадаь концерт.
15.15 — 15.30 — «Дешархо» (нохчий меттала).
16.00 Цхьан инижка мугIара тIехьашка.
16.30 Реклама.
16.40 — 17.00 Кумыкски музыка.
18.00 — 19.00 «Иллеца доттагIал долчарна дола» концерт.

Хаоттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 3—8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 15—20, Грозне 18—20 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, юкъ-юкъе догIа а делхаш, тайп - тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 4—9, дийнахьа 18—23 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907. г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 22-45-57; редактора заместитела — 22-85-07; бехктокхама секретара — 22-84-68; отделий: партийни вахара — 22-53-12, промышленностеи транспортеи — 22-75-81, 22-65-01; юрта боахама — 22-47-84, 22-90-66; культура — 22-64-75.22-75-78; письмой — 22-85-64; машинописни бюро—22-89-51; корректорски — 22-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 22-45-57; заместителя редактора — 22-85-07; ответственного секретаря — 22-84-68; отделов: партийной жизни — 22-53-12, 22-54-04; промышленности и транспорта —22-75-81; 22-65-01: сельского хозяйства — 22-90-66; 22-47-84; культуры — 22-64-75; 22-75-78; писем — 22-85-64; машинописное бюро — 22-89-51; корректорская — 22-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00130. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1763.